

КУЛЬТУРА

штотыднёвая грамадска-палітычная газета

выдаецца з кастрычніка 1991 года

№ 16 (1663)

19 красавіка 2024 г.

18 красавіка — Міжнародны дзень помнікаў і гістарычных мясцін.
Стары замак у Гродне. Фота БелТА.

Працяг тэмы — на стар. 4, 5

Да Усебеларускага народнага сходу

Дзяржаўны сцяг, манумент Перамогі, лаўровая галінка. Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка заснаваў нагрудны знак дэлегата Усебеларускага народнага сходу.

Усебеларускі народны сход абудзецца ў Мінску 24–25 красавіка. Гэта найвышэйшы прадстаўнічы орган нарадаўладзя Рэспублікі Беларусь. На УНС укладзены найважнейшыя функцыі — вызначыць стратэгічныя накіраваныя развіцця грамадства і дзяржавы, забяспечыць неарушнасць канстытуцыйнага ладу, перамяшчэнне пакаленняў і грамадзянскую згоду.

Заканалаўчай асновай утварэння УНС з’яўляецца Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь, закон “Аб Усебеларускім народным сходзе” і Выбарчы кодэкс. Канстытуцыйна акрэслена, якія асобы могуць стаць дэлегатамі УНС, устаноўлена іх колькасць і тэрмін паўнамоцтваў.

Так, дэлегатамі VII Усебеларускага народнага сходу разам з Прэзідэнтам будуць прадстаўнікі заканадаўчай, выканаўчай і судовай улады. Ад мясцовых Саветаў дэпутатаў абрана 350 чалавек.

Ад грамадзянскай супольнасці — 400 (па 80 дэлегатаў) — ад аб’яднання “Белая Русь”, Беларускага саюза жанчын, Беларускага рэспубліканскага саюза моладзі, Беларускага грамадскага аб’яднання вэтэранаў, Федэрацый прафсаюзаў Беларусі).

Што датычыцца нагруднага знака дэлегата УНС, апаведны Указ № 153 Кіраўніцкага дзяржаўнага выдаў 15 красавіка. Документам зацверджаны палажэнне аб нагрудным знаку, яго апісанне і выява, а таксама апісанне і форма пасведчання дэлегата УНС. Нагрудны знак выкаваны ў выглядзе вертыкальнага размешчанага Дзяржаўнага сцяга Рэспублікі Беларусь, які лунае на дрэўку. На мяжы арнаменту і чырвонай паласы сцяга — выява манумента Перамогі ў Мінску, ля падножжа помніка — Вечны агонь. У ніжняй частцы знака — лаўровая галінка з адзінаццацю лістамі залатастага колеру, якая агібае сцяг. На ім — надпіс “Усебеларускі народны сход”.

Падрабязнасці — на сайтах president.gov.by, rec.gov.by

Задачы і тэрміны

Чарговая апаратная нарада міністра культуры Рэспублікі Беларусь Анатолія Маркевіча з начальнікамі упраўленняў і аддзелаў міністэрства албылася 16 красавіка. Дзякуючы відэасувязі, у пасяджэнні таксама паўдзельнічалі кіраўнікі упраўленняў культуры абласных выканаўчых камітэтаў.

Першым пытаннем у парадку дня была нарматворная дзейнасць міністэрства. Анатолій Маркевіч звярнуў увагу на прамерджванне ва ўзагодненні заканаўчых і прававых актў нарматывна-прававых актў і абавязчў канчаткова тэрміны падрыхтоўкі асобных дакументаў спецыялістамі Міністэрства культуры.

Што датычыцца выканання тэатрамі фінансавана-эканамічных паказчыкаў за студзень — сакавік, было канстатавана, што ўсе ўстаноўны справіліся з заданнем на допі ўласных даходаў.

Па выніках сакавіцкага правярка арганізатару культурына-відовішчых мерапрыемстваў зроблена выснова пра скарачэнне колькасці парушэнняў.

Паліна нарэшце таксама дэталёва раздзеліла прыдчытку мерапрыемстваў, прысвечаных 80-годдзю вызвалення нашай краіны ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, і канцэрта для ўдзельнікаў Усебеларускага народнага сходу.

Ваенна-гістарычны комплекс “Старая мяжа”

Суботнік — гэта патрыятычна

Мемарыяльныя комплексы, месцы баявой славы, пахаванні салдат і партызан часоў Вялікай Айчыннай вайны стануць галоўнымі аб’ектамі ўвагі на рэспубліканскім суботніку, які адбудзецца ў Беларусі 20 красавіка.

Пастанова № 277 “Аб правядзенні рэспубліканскага суботніка ў 2024 годзе” прынята Урадам 12 красавіка. Згодна з дакументам, сродкі, заробленыя цэгам дабрачыннай працоўнай акцыі, пойдучы: 35 % — Гомельскаму аблвыканкаму на рэканструкцыю мемарыяльнага комплексу “Дзеям — ахвярам вайны” ў аг. Красны Берэг Жлобінскага раёна, 35 % — Брэсцкаму аблвыканкаму на стварэнне Рэспубліканскага цэнтру патрыятычнага выхавання моладзі на базе Кобрынскага ўмацавання Брэсцкай крэпасці. Яшчэ 30 % будуць накіраваны на рэканструкцыю і аднаўленне мемарыяльных комплексаў, месцаў баявой і вайскай славы ў абласцях і Мінску.

Змены ў пастанове

Валту і жорсткасці мусяць стаць менш. Адапаведны нарматывна-прававы акт успуны ў сілу 12 красавіка.

Пастановай Міністэрства культуры № 24 ад 19 сакавіка 2024 года ўнесены змены ў пастанову № 18 ад 8 мая 2007 года.

Карэкціроўкі і дапаўненні датычацца Інструкцыі аб парадку выпуску, тыражавання, паказу, пракату, прода-

жу і рэкламавання з’ятычнай прадукцыі, прадукцыі, якая змяшчае элементы з’ятычнай, гвалту і жорсткасці, прадукцыі па сексуальнай адукацыі і палавым выхаванні, а таксама прадукцыі сексуальнага прызначэння.

Пералікам прапанавана выкласці назву ў наступнай рэдакцыі: “Аб з’ятычнай прадукцыі, прадукцыі, якая змяшчае элементы з’ятычнай, гвалту і жорсткасці, прадукцыі па сексуальнай адукацыі і палавым выхаванні, а таксама прадукцыі сексуальнага прызначэння”.

Акрамя таго, дакументам дапоўнены пунктам аб нетрадыцыйных палавых адносінах. Дзесяць разорнутае з’ятычнае гэтага паняцця.

Інструкцыя забараняе распаўсюджванне інфармацыйнай, культурнай і іншай прадукцыі, якая прапагандае нетрадыцыйныя сексуальныя адносіны і (або) нетрадыцыйныя палавыя паводзіны.

Арт-хроніка вызвалення

Праект “80. Арт-хроніка вызвалення” адкрыўся 18 красавіка ў Мінску. На светлавых рэкламных панэлях у падземным пераходзе да станцыі метро “Кастрычніцкая” прадстаўлены рапрадукцыі знакамітых твораў айчынных аўтараў з калекцыі Нацыянальнага мастацкага музея Беларусі.

Ганна Конанава падчас цырымоніі адкрыцця

Генеральны дырэктар устаноў Ганна Конанава адзначыла, што праект — сумесная ініцыятыва Міністэрства культуры і музея. Прымеркавана да 80-годдзя вызвалення нашай краіны ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў выстава паказвае гэтую найважнейшую гістарычную падзею праз прызму мастацтва.

Многія аўтары былі непасрэднымі ўдзельнікамі вайны і стварылі эпічную паэму пра чалавечы жыццё ва ўсёй яе складанасці, пра подзвіг і ахвярнасць, абавязак і прызначэнне. Спалучыла — велізарная колькасць работ, прысвечаных Вялікай Айчыннай.

Праект “80. Арт-хроніка вызвалення” прэзентуе 15 твораў-хронік ад такіх мастакоў, як Р. Кудрэвіч, Я. Ціхановіч, Л. Шчамялёў, Л. Асядоўскі, М. Данцыч, М. Рыжыкаў, П. Гаўрыленка, І. Ахрэмыч, П. Дурчын, М. Савіцкі, В. Волкаў, П. Масленікаў, Л. Асешкі ды І. Капелян.

Праект “80. Арт-хроніка вызвалення” прэзентуе 15 твораў-хронік ад такіх мастакоў, як Р. Кудрэвіч, Я. Ціхановіч, Л. Шчамялёў, Л. Асядоўскі, М. Данцыч, М. Рыжыкаў, П. Гаўрыленка, І. Ахрэмыч, П. Дурчын, М. Савіцкі, В. Волкаў, П. Масленікаў, Л. Асешкі ды І. Капелян.

Скарэйша QR-код, змешчаны на плакатах, можна здзейсніць віртуальнае падарожжа па ўсёй пастаяннай экспазіцыі музея.

Праект прапуючыцца да 15 ліпеня і ахопіць такія знававы даты, як День Перамогі 9 мая, День усенароднай памяці ахвяр Вялікай Айчыннай вайны і геншальны Дзень Беларускага народа 22 чэрвеня і Дзень Незалежнасці Рэспублікі Беларусь (Дзень Рэспублікі) 3 ліпеня. Прадстаўлены ў метро работы будуць абнаўляцца штомесяці.

У чаканні новага

Рэспубліканская прэ’ера ваенна-гістарычнай драмы Івана Паўлава “Час вярнуцца” адбудзецца 2 мая. Выхад фільма пра беларускіх партызан прымеркаваны да 80-годдзя вызвалення нашай краіны ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Перадпрэ’ерыны паказ карціны з’явіўся 16 красавіка ў сталічным кінатэатры “Беларусь” у межах праекта Міністэрства культуры “Ізавалячын клуб”. Сюжэт, заснаваны на рэальных падзеях, прысвечаны пачатку аперацыі “Баграціён”, якая пераламала ход Вялікай Айчыннай вайны.

У студзень апеты не толькі подзвіг беларускіх партызан і палітычыкаў, але і стойкасць, мужнасць брацкіх народаў. Галоўнымі героямі абраны беларусы, узбек і яўрэі: яны сімвалізуюць адзінства савецкага народа ў барацьбе з агудным ворагам. Па словах гісторыка Сяргея Трацішча, навуковага консультанта фільма, гэта сапраўднае кіно “аб баявым братэрстве народаў Савецкага Саюза і беларусаў — народзе-працаўніку, народзе-пераможцу”.

Прэ’ера ваеннай драмы “Час вярнуцца” запланавана ў Доме кіно 2 мая, Каршына таксама з’явіцца на стрымінгавых пляцоўках і тэлеканалах, у тым ліку ў Рاسіі.

Адысці ад фармалізму

Пытаннем супрацьдзеяння карупцыі было прысвечана чарговае пасяджэнне калегіі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Удзельнікі нарады абмеркавалі вынікі леташняй працы і акрэслілі задачы на 2024-ы.

Як адзначыў міністр культуры Анатолій Маркевіч, у мінулым годзе, нягледзячы на маштабную работу па прафілактыцы, у сферы культуры

фарміраванне спісу пашчельчыкаў, праз якую дзяржава цярпіць страты і сродкі трапляюць у фонд Прэзідэнта па падтрымцы культуры і мастацтва ў неналежным аб’ёме.

— Палобныя факты разбуральна ўплываюць на сферу культуры, падрываюць давер да ўлады. Выяўленыя праблемы паказваюць на патрэбу ў якасным выкананні функцыянальных абавязкаў і адыходзе ад фармалізму, — падкрэсліў Анатолій Маркевіч.

Падрабязней супрацьдзеянне карупцыі ў мінулым годзе ў дакладзе асветліла сакратар апапаведнай камісіі Міністэрства культуры Іна Лайкова. Летась ведамства актывна дала абавязкам Аляксандра Жыгун. Пра захалы на неадпаведны аб’яўчаны, інфармацыйна-прававыя мерапрыемствы. Праводзілася работа па прававой аснове, разглядалася заканадаўства па барацьбе з карупцыяй. Міністэрства культуры сочыць за выкананнем працоўнай дысцыпліны ў падначаленых уста-

новах, аналізе кантроль за выкананнем працоўнага распарадку. Праверана паўната падачы інфармацыі ў дэкларацыях аб даходах і маёмасці. Рэалізоўвацца план мерапрыемстваў па неадпаведны неабгрунтаванна і надобрасумленна пасярэдніцтва пры закупках тавараў і паслуг.

Падчас калегіі аб працы, накіраванай на выяўленне карупцыйных рызык, і мерах па іх ліквідацыі расказалі начальнік галоўнага упраўлення культуры Мінскага аблвыканкама Ала Шакоўска і начальнік упраўлення культуры Магілёўскага аблвыканкама Аляксандр Жыгун. Пра захалы на неадпаведны неабгрунтаванна пасярэдніцтва пры арганізацыі і правядзенні культурна-відовішчых мерапрыемстваў распавялі начальнік упраўлення культуры Віцебскага аблвыканкама Пётр Пагурскі і начальнік упраўлення культуры Гродзенскага аблвыканкама Алена Клімовіч.

Па старонках календара

18 красавіка 1940 года нарадзіўся кампазітар Эдуард Самбэнавіч Ханок. Заслужаны дзеяч мастацтваў БССР, народны артыст Беларусі. Працуе ў розных жанрах — вакальна-сімфанічным, камерна-інструментальным, камерна-вакальным, але найбольш плённа — у песенным. Аўтар папулярных кампазіцый “Зіма”, “Песня пераможца”, “Журавік”, “Маліновка”, “Я ў бабушкі жыў”, “Завіруха”, “Жаўранчак”.

19 красавіка з’явіўся на свет мастак, педагог Барыс Уладзіміравіч Аракчэў (1926—2013). Заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь. Сярод работ Аракчэва — пейзажы, напюрморты, серыя партрэтаў сучаснікаў. Барыс Уладзіміравіч — адзін з чатырох стваральнікаў дыярама “Мінскі кашэт” і Музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны разам з мастакамі Фёдарам Бараноўскім, Мікалаем Залозным і Леанідам Асядоўскім.

19 красавіка нарадзіўся жывіпісец Валентын Віктаравіч Волкаў (1881—1964). Народны мастак БССР. Аўтар выяў герба БССР 1927 і 1938 гадоў. Працаваў у жанрах тэматычнай карціны, пейзажа, напюрморта, ствараў сюжэтна-тэматычныя палотны, прысвечаныя гісторыі Беларусі, Грамадзянскай вайне ў Расіі, Вялікай Айчыннай вайне, сучаснасці. Шырока вядомая работа Валентына Віктаравіча “Мінск. 3 ліпеня 1944 года”.

22 красавіка 1961 года з’явіўся на свет Алена Барысаўна Спірыдовіч — дыктар Беларускага тэлебачання. Заслужаная артыстка Рэспублікі Беларусь, уладальніца ордэна Францыска Скарыны.

24 красавіка нарадзіўся Аркадзь Барысавіч Эскін (1939—2006) — беларускі джазавы піяніст, кампазітар, аранжыроўшчык, педагог. З 1981-га па 1986-ы быў клавішнікам ВІА “Песняры”.

24 красавіка 1949 года з’явіўся на свет Валентына Рыгораўна Еранішкова — рэжысёр-пастаўшчыца Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя М. Горкага. Заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь.

25 красавіка 1949 года нарадзіўся Ядвіга Канстанцінаўна Папалубская — эстрадная спявачка, піяністка, кампазітар. Народная артыстка Беларусі.

Міністр культуры Анатолій Маркевіч падчас наведвання новага будынка Мінскага дражэаўнага мастацкага каледжа імя А. К. Глебава

Мільёны на аднаўленне

Сёлета дзяржава накіруе больш за 45,5 мільёна рублёў на рэстаўрацыю і капітальны рамонт аб'ектаў культуры.

Такі аб'ём фінансавання закладзены ў Дзяржаўную інвестыцыйную праграму на 2024 год, якую Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка зацвердзіў Указам № 119 ад 29 сакавіка.

Як паведамлілі ў Міністэрстве культуры, гэта самы вялікі грошы, якія за апошні час выдаткоўваліся на ратаванне гісторыка-культурнай спадчыны, рамонт і рэканструкцыю помнікаў буйных музеяў і навуковых устаноў.

Усяго Дзяржінвестпраграма ў 2024-м прадугледжвае работы на 13 аб'ектах культуры. Найбольшыя аб'ёмы працы будуць выкананы сёлета на двух з іх. Апаветна, туды скіраваны і самыя значныя сумы фінансавання.

Так, на рэканструкцыю будынка канцэртнай залы "Віцебск" у горадзе над

Дзвіной выдаткоўваецца 20 мільёнаў рублёў. Палова з іх паступіць з рэспубліканскага бюджэту, другая — з мясцовага. Цяпер тут амаль завершаны работы на знешніх пляцоўках, усе намаганні сканцэнтраваны на ўнутраных. Высокая ступень гатоўнасці ў танцавальнай залы і фая побач з ёй, а таксама ў гардэроба і буфета — аб'екты будуць здадзены ў эксплуатацыю сярэд першых. Штодня, уключаючы выхадныя, у КЗ "Віцебск" працуе да 270 будаўнікоў і іншых спецыялістаў.

Варта адзначыць, што пад адным дахам устаноў знаходзіцца самы буйны крытыя пляцоўкі паўночнага абласнога цэнтра. Вялікая зала разлічана на 1034 пасадкавыя месцы. Круглая (танцавальная) можа прыняць да 500 чалавек адначасова. Ёсць тут і малая зала на 150 глядацкіх месцаў. Дзякуючы гэтым КЗ "Віцебск" уявіць сабой шматфункцыянальны комплекс.

Дзяржінвестпраграма ў 2024-м прадугледжвае работы на 13 аб'ектах культуры.

Там праводзяцца канцэрты, спектаклі, іншыя мерапрыемствы рознага маштабу і сацыяльна-ўзроставай скіраванасці.

Другачаснае навабелле нарэшце справіць Мінскае дзяржаўнае мастацкае вучылішча імя А. К. Глебава. Для ўстаноў будуюцца вучэбны корпус і інтэрнат. Інвестпраграмай прадугледжана выдзяленне з рэспубліканскага бюджэту 13 мільёнаў рублёў. Будаўнічыя работы на гэтым аб'екце мёртвыя завяршыць да пачатку новага навучнага года.

Маштабная рэканструкцыя і рэстаўрацыя за дзяржаўныя грошы вядуцца ў адным з цэнтраў сучаснага духоўнага жыцця Беларусі — Жыровіцкім манастыры на Слонімічшыне. Яго гістарычныя пабудовы атрымаюць агулам 1,9 мільёна. Сродкі пойдуч на аднаўленне Свята-Успенскага сабора, рэканструкцыю Георгіеўскай і Яўленскай цэркваў.

Дарэчы, у Дзяржінвестпраграме сярэд аб'ектаў культурнай сферы па колькасці лідэруюць будынкі рэлігійна-культуравы прызначэння. Дзяржава робіць упэўненыя крокі па падтрымку ў грамадстве традыцыйных хрысціянскіх каштоўнасцей.

Паўтара мільёна рублёў выдзелена на рэканструкцыю і рэстаўрацыю касцёла Божая Цела ў Нясвіжы. Працяг такіх прац у помніку Спаса-Праабражэнскага царквы (помнік XII стагоддзя) ў 2024-м будзе каштаваць рэспубліканскаму і мясцовому бюджэтам агулам больш за 2 мільёны рублёў. Усе работы павінны завяршыцца ў снежні, каб у 2025-м адноўлены Спаса-Ефрасіннеўскі манастыр ва ўсёй красе аднавіць 900-годдзе.

Рэканструкцыя з рэстаўрацыяй аграгала калегіямі з'яўтаў у былага горада Юравічы Калінавіцкага раёна абдзецца мясцовым бюджэтам у паўмільёна рублёў. Гэты аб'ект уключаны ў "Залато

кольца Гомельшчыны" і з кожным годам прываблівае ўсё больш наведвальнікаў.

Рэканструкцыя храма Аляксандра Неўскага на Вайсковых могілках у Мінску будзе каштаваць дзяржаве 1,768 мільёна. Гэта знакавыя культуры будынак беларускай сталіцы і, напэўна, адзін храм у ёй, які амаль цалкам захаван перапапачкавае аблічча. Царква з'яўляецца архітэктурным помнікам байцам, якія аддалі жыццё ў Руска-турэцкай вайне 1877—1878-га. Святыня ўзведзена ў канцы XIX стагоддзя на грошы мінскага губернскага бюджэту і ахвяраванні сваякоў загінулых.

Згодна з праграмай, прадугледжана аднаўленне палацавага комплексу Сапегаў у Ружанах. Для гэтага аб'екта прадугледжана выдзяленне больш як 1,5 мільёна рублёў. Не спыніцца працэс і ў Старым замку ў Гродне. Тут праводзіцца практычныя работы для меркаванага будаўніцтва.

Працягнуцца і рэканструкцыя з кансервацыяй і прыстасаваннем Навагрудскага замка. На гэтыя працы з мясцовага бюджэту выдаткавана 1,9 мільёна рублёў.

Рэспубліканскі бюджэт таксама фінансуе рэстаўрацыю і прыстасаванне адзінаго комплексу будынкаў Нацыянальнага мастацкага музея.

Але ж буйная мадэрнізацыя аб'ектаў нашай паліны не абмяжоўваецца Дзяржінвестпраграмай. Напрыклад, у рамках дзяржаўнага бюджэтам агулам больш за 2 мільёны рублёў. Усе работы павінны завяршыцца ў снежні, каб у 2025-м адноўлены Спаса-Ефрасіннеўскі манастыр ва ўсёй красе аднавіць 900-годдзе.

Рэканструкцыя з рэстаўрацыяй аграгала калегіямі з'яўтаў у былага горада Юравічы Калінавіцкага раёна абдзецца мясцовым бюджэтам у паўмільёна рублёў. Гэты аб'ект уключаны ў "Залато

Віктар ГАЎРЫШ
Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

Падчас рэстаўрацыйных работ

Экспазіцыя Музея беларускай маляванкі ў Заслаўі

Узор беларускага саломалляцтва

Замак у Нясвіжы

Дбаючы аб агульным здабытку

На жаль, не ўсе разумеюць, чаму так важна захоўваць помнікі гісторыі і архітэктуры. Майляў, выкоп паўна ўсяго новага, а грошы трацяць на старыя будынкі. Аднак адказ ляжыць на паверхні. Шэдэўры архітэктуры і гістарычныя мясціны захоўваюць бяспечныя веды пра мінулае, пра побыт і нораны нашых продкаў, якія перадаюцца з пакалення ў пакаленне. Культурныя спадчыныя неабходны для развіцця краіны і яе грамадзян, а доступ да іх аб'ектаў павяняе ўзровень адукацыі насельніцтва. Акрамя таго, помнікі і славутасці прывабліваюць турыстаў, якія папаўняюць бюджэт.

Міжнародны дзень помнікаў і гістарычных мясцін прыпадае на 18 красавіка, сёлета адзначаўся ўжо саракавы раз. Ідэя заснавання свята, таксама вядомага як Дзень сусветнай спадчыны, выхадзіла ад Асамблеі Міжнароднай рады па пытаннях ахоўны помнікаў і славутых мясцін. Гэта дата зацверджана для прыцягнення ўвагі грамадскасці да пытанняў аховы і захавання сусветнай культурнай спадчыны, а дзівяем славы: "Захаваем нашу гістарычную радзіму".

Мірскі замак

70 помнікаў мастацтва, 14 помнікаў горадабудування і 4 запаведныя мясціны, а таксама 138 рухомых матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей і 181 нематэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці.

У спісі сусветнай спадчыны UNESCO ад Беларусі ўключаны чатыры аб'екты: Беларэжская пушча (1992), Мірскі замак (2000), Нясвіжскі замак (2005) і турэцкі Дуг Струва (2005), а таксама шэраг элементаў нематэрыяльнай культуры: абрад "Каліндныя цыры" (2009), Будслаўскі фэст (2018), абрад "Юр'еўскі карагод" (2019), культура ляснога бортніцтва (2020) і мастацтва саломалляцтва (2022).

АД ТЭОРЫІ ДА ПРАКТЫКІ

Сёлета ў Міжнародны дзень помнікаў і гістарычных мясцін на базе Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вайскай Айчынынай ваіны Міністэрства культуры заадыста рэспубліканскі семінар, прысвечаны тэмам практычнага, навуковага і выхавачага патэнцыялу матэрыяльнай культурнай спадчыны Беларусі. Удзел у мерапрыемстве ўзялі прадстаўнікі Міністэрства па ахове помнікаў і культурнай спадчыны Пензенскай вобласці Расійскай Федэрацыі, спецыялісты ў сферы аховы гісторыка-культурнай спадчыны і музейнай справы, архітэктары, археолагі, мастацтвазнаўцы, прадстаўнікі сталічнай сферы адукацыі. Мадэратарам круглага стала выступіў кансультант у праўленні па ахове гісторыка-культурнай спадчыны Міністэрства культуры і Геннадзь Холад.

Начальнік упраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны Міністэрства культуры Таццяна Бокша выступіла з дакладам аб ролі гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі ў захаванні гістарычнай памяці і патрыятычнай выхаванні падрастаючага пакалення. Намеснік міністра па ахове помнікаў і культурнай спадчыны Пензенскай вобласці Кацярына Бойка распавяла аб захаванні аб'ектаў культурнай спадчыны ў сваім рэгіёне. Дэкан архітэктурнага факультэта Беларускага нацыянальнага тэхнічнага ўніверсітэта, доктар архітэктуры, прафесар Армен Сарпаў у сваім выступе паразважаў аб пытаннях захавання выява помніка. Прафесар кафедры "Архітэктура жылых і грамадскіх будынкаў" архи-

тэктурнага факультэта БНТУ, доктар архітэктуры Сяргей Сергачоў прадставіў даклад "Пачатак музея архітэктуры". Дэцэнт кафедры "Дызайн архітэктурнага асяроддзя" архітэктурнага факультэта БНТУ, кандыдат мастацтвазнаўства Яўген Марозаў распавядаў аб месцы савецкай архітэктурнай спадчыны ў працах студэнтаў.

Вядучы навукова-супрааюнік аддзела выдубачнага і дэкарацыйна-прыкладнага мастацтва Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя Кандрата Крапіны Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры Нацыянальнай акадэміі навук, кандыдат мастацтвазнаўства Таццяна Гаранская выступіла з дакладам "Збор помнікаў гісторыі і культуры Беларусі: сучасны погляд". Загачык філіяла Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь Геннадзь Лісаў распавядаў аб рабоце па захаванні і папулярызаванні гісторыка-культурнай спадчыны Рэспублікі Беларусь у сваёй устаноўе. Загачык кафедры археалогіі і спецыяльных дысцыплін гісторыка-культурнага Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат гістарычных навук Паліна Курловіч і выкладчык кафедры глебазнаўства і геаінфармацыйных сістэм факультэта геаграфіі і геаінфарматыкі БДУ Аляксей Сазанаў падзяліліся досведам выкарыстання паветрана лазернага сканавання для захавання і вывучэння археалагічных помнікаў на прыкладзе даследаванняў БДУ.

Вядучы навуковы супрааюнік навукова-металічнага аддзела Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусь Вольга Старжыцкая распавяла аб навуковым патэнцыяле калекцыі устаноў, а намеснік дырэктара па навуковай рабоце Гісторыка-культурнага музея-запаведніка "Заслаўе" Геннадзь Свіоцін і старшы навуковы супрааюнік навукова-экспазіцыйнага аддзела музея-запаведніка Ксёсія Сіманішча падрыхтавалі даклад "А гісторыка-археалагічнага запаведніка да гісторыка-культурнага музея-запаведніка: да пытання актуалізацыі ахуна-нага статусу". Пасля пасяджэння ўдзельнікам чыкала экскурсію па гістарычным цэнтры Заслаўя. Больш падрабязна аб рабоце круглага стала — у наступным нумары.

Антон РУДАК

Лейтмотывам творчага жыцця сёлета стала дата, святая для кожнага жыхара нашай краіны. Да 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў прымеркавана нямае маштабных праектаў. Пра найбольш значны расказаў начальнік аддзела па кінематографіі Міністэрства культуры Ірына Дрыга падчас відэаканферэнцы ў прэс-клубе "Культура і Мастацтва".

Ірына Дрыга падчас відэаканферэнцы

— Ірына Уладзіміраўна, тэма вайны натуральным чынам сталася адной з вядучых для айчынскага кінематографа, які сёлета святкуе стагоддзе заснавання. Многія краіны з залатога фонду прысвечаны трагедыі і гераізму нашага народа ў час Вялікай Айчыннай. Як будзе прэзентаваны гэты набытак сёлета?

— Усё працу па падрыхтоўцы да святкавання 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў каардынуе рэспубліканскі арганізацыйны камітэт. Па яго даручэнні з лютлага ў кіна-тэатры, ва ўстановах адукацыі і культуры праходзіць тэматычныя паказы для дзяцей і моладзі. Навучэнцам школ, студэнтам бясплатна дэманструюць найлепшыя фільмы пра Вялікую Айчынную вайну. У праграму ўключаны 16 мастацкіх і дакументальных стужак беларускай вытворчасці. Таксама калегі з Расійскай Федэрацыі на бязвыплатнай аснове падзяліліся з нашымі кінапракатчыкамі савецкімі карцінамі з калекцыі "Масфільма" і Дзяржфільмафонду. Акцыя ладзіцца не толькі ў сталіцы і абласных цэнтрах, але і ў невялікіх гарадах і нават аграрных населеных пунктах. Варта адзначыць, што перад паказамі выступаюць кіназнаўцы, гісторыкі, музычны і бібліятэчны работнікі. Яны расказваюць аўдыторыі пра падзеі, якім прысвечаны той ці іншы фільм, пра стварэнне іх стужак.

— Але ж і сёння тэма вайны застаецца запатрабаванай. Якія сучасныя творы ўбачыць глядачы?

— Сапраўды, у юбілейны год на экранам дэманстру-

Песні герояў — з вуснаў нашчадкаў

юцца фільмы не толькі з залатога фонду. Наслеп'ем чынам сталася адной з вядучых для айчынскага кінематографа, які сёлета святкуе стагоддзе заснавання. Многія краіны з залатога фонду прысвечаны трагедыі і гераізму нашага народа ў час Вялікай Айчыннай. Як будзе прэзентаваны гэты набытак сёлета?

— Усё працу па падрыхтоўцы да святкавання 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў каардынуе рэспубліканскі арганізацыйны камітэт. Па яго даручэнні з лютлага ў кіна-тэатры, ва ўстановах адукацыі і культуры праходзіць тэматычныя паказы для дзяцей і моладзі. Навучэнцам школ, студэнтам бясплатна дэманструюць найлепшыя фільмы пра Вялікую Айчынную вайну. У праграму ўключаны 16 мастацкіх і дакументальных стужак беларускай вытворчасці. Таксама калегі з Расійскай Федэрацыі на бязвыплатнай аснове падзяліліся з нашымі кінапракатчыкамі савецкімі карцінамі з калекцыі "Масфільма" і Дзяржфільмафонду. Акцыя ладзіцца не толькі ў сталіцы і абласных цэнтрах, але і ў невялікіх гарадах і нават аграрных населеных пунктах. Варта адзначыць, што перад паказамі выступаюць кіназнаўцы, гісторыкі, музычны і бібліятэчны работнікі. Яны расказваюць аўдыторыі пра падзеі, якім прысвечаны той ці іншы фільм, пра стварэнне іх стужак.

— Надзвычай важна перадаць гістарычную праду пакаленням, якія нарадзіліся пад мірным небам ужо ў незалежнай Беларусі. Што запінавана ў гэтым кірунку?

— Праграма культурных мерапрыемстваў вельмі насычаная. Падзеі канцэнтруюцца не толькі вакол нашага гадоўнага свята — Дня Незалежнасці. Мерапрыемствы праходзяць ужо зараз. Развіццям яны на цэлым аўдыторыю, ад дзяцяк да людзей старэйшага пакалення.

На базе Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў з сакавіка ладзяць паказы харэаграфічнага праекта "Лінія памяці. Код вайны". Гэта пастанова спектакля, які паставіла вы-

кладчыца Вольга Науроўка з удзелам сваіх калег і студэнтаў. Пастаўка выклікае вялікую цікавасць у моладзі. Алметна, што ўбачыць праект могуць вучні і студэнты з усіх рэгіёнаў.

Таксама ў сакавіку стартуе акцыя "Разам з мастацтвам". Упершыню праект арганізаваны Міністэрствам культуры лясцаў і зараз ён атрымаў працяг. Яна творчыя работнікі наведваюць установы адукацыі і культуры, дзе праводзяць адркрыты дыялог з моладдзю на тэму 80-годдзя вызвалення Беларусі і выступаюць са сваімі музычнымі нумарамі.

Для вучнёўскай моладзі абвешчаны конкурсы. Гэта своеасаблівае спаборніцтва на выкананне твораў патрыятычнай тэматыкі сродкаў харавых калектываў дзяціных школ мастацтваў і музычных каледжаў. Найлепшыя канкурсанты, алабарыя на выніках рэгіянальных канцэртаў, паўдзельнічаюць у выніковым мерапрыемстве — акцыі "Харавое веча" ў верасні, якую мы прымяркуем да Дня народнага адзінства. Паралельна ідзе мастацкі конкурс патрыятычнай тэматыкі. Пераможцы рэгіянальных этапаў атрымаюць магчымасць выставіць свае работы ў Нацыянальным мастацкім музеі.

— Да 80-годдзя падрыхтавана пачала навінак у сферы культуры, украінаюцца цікавыя формы...

— Упершыню сёлета будзе наладжана акцыя па масавым выкананні песень ваяцкіх гадоў "3 песняў — да Перамогі". Гэта ініцыятыва вышэйшых і сярэдніх спецыяльных устаноў адукацыі ў сферы культуры. Наша моладзь будзе з'яўляцца ў людных мес-

цах — на вакзалах, пляцоўках перад гандлёвымі цэнтрамі, у палемных пераходах. Там гурты будуць выконваць папулярныя кампазіцыі ад "Капшоны" да "Дня Перамогі". Усе ахвотныя могуць удзельнічаць і спяваць песні разам!

Узніоўлена такая форма ўдзелання нашай творчай інтэлігенцыі і арміі, як антыбрыгада. Акцыя "Баявая антыбрыгада" пачалася 10 красавіка. Нашы творчыя работнікі, якія працуюць у розных жанрах, будуць выязджаць у вайсковыя часці на ўсіх рэгіёнах, сустракацца з вайсковцамі, гутарыць з імі і даваць выступленні.

Фестываль "Беларусь — мая песня" пачаўся 2 лютага ў Палатцы Рэспублікі і завершыцца, як мы мяркуем, у ліпені. Пры арганізаванай і фінансаванай дапамозе Міністэрства культуры майстры мастацтваў і артысты-аматары з кожнай вобласці і Мінска маюць магчымасць дашць свой канцэрт. Праглядаюць праграму не толькі шматлікія глядачы, але адмысловыя камісія, якая адбірае найлепшыя нумары для фінальнага гала-канцэрта.

Такая практыка ўжо наладжана ўпершыню за працяглае час па запшыне ад артыстаў з рэгіёнаў. Мы дапамагі імі і аживіваем мару — выступіць на гадоўнай сцэне краіны. Гэта прагледжана, чаго дабрася наша культура за гэты мірнага жыцця, як захоўваюцца традыцыі і якіх малых талентаў з'яўляюцца ў Беларусі. Для мінскай жа публікі гэта магчымасць убачыць самых яркіх артыстаў і калектывы, што працуюць у рэгіёнах.

Разумела ж, самае шырокае кола мерапрыемстваў будзе ў музеях і бібліятэках. Не магчыма нават пералічыць усе

праекты. Маштабныя выставы ладзяцца ў рэспубліканскіх музеях — ад Музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны і Нацыянальнага гістарычнага музея да тых, якія больш вузка асвятляюць асобныя перыяды нашай мінуўшчыны ці асобныя тэмы. Напрыклад, Дзяржаўны музей гісторыі беларускай літаратуры, музей Янкі Купалы і Якуба Коласа прысвечаны свае часовае арыентаваны ролі класікаў літаратуры ў вызваленні краіны і творам, што раскрываюць тэму вайны.

— Якімі культурнымі мерапрыемствамі будзе адзначана кудымінацыя юбілейнага года — Дзень Незалежнасці?

— Святочная праграма ўключае мноства маштабных агульнарэспубліканскіх мерапрыемстваў. У Палатцы Рэспублікі 2 ліпеня адбудзецца ўрачысты сход і канцэрт "Шлях да Незалежнасці". Заўважу, што гэта будзе не звычайны канцэрт, а яркае прадстаўленне, у якім рэжысёрска-пастаўачная група з дапамогай вядучых і артыстаў паспрабуе асэнсаваць шлях, пройдзены нашым народам, капаць, які вызваліў і Вялікай Перамога заклалі падмурк для развіцця і росквіту Беларусі ў наступныя дзесяцігоддзі.

Як заўважыў юбілейныя гады, у сталіцы адбудзецца ваяцкі парал. У яго межах адбудзецца і культурна-адукацыйная праграма "Рэжысёрска-пастаўачная група, арганізаваная на базе Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтва, працуе на масавым тэатрызаваным эпізодам "80 пераможных гадоў". У высімі эпізодах будуць увабодлены найбольш значныя дасягненні, якіх дабіўся наш народ за дзесяцігоддзі мірнага жыцця — у прамысловасці, сельскай гаспадарцы, навуцы і тэхніцы, культуры, спорце. Мерапрыемства мусяць атрымаць вельмі відовішчыны.

Па традыцыі ўвечары 2 ліпеня ў Вялікім тэатры Беларусі праідзе ўзнагароджанне работнікаў культуры і канцэрт майстроў мастацтва. Гэты звычай тры гады таму запачкаваў Кіраўнік дзяржавы. А завершыць святочны дзень гала-канцэрт "Героям-пераможцам — памяць на стагоддзі". Ужо не адзін дзясятка гадоў існуе традыцыя збірацца ў Дзень Незалежнасці каля стэлы "Мінск — горад-герой". Аднак ўпершыню на гэтай пляцоўцы публічна прадставіць сумесны праект Беларусі і Расіі, да якога таксама ўдзельнічаць калектывы з Казахстана. Гэта будзе канцэрт-палянка ўсім сынам і дочкам народаў Савецкага Саюза, якія калісьці выязвалі нашы зямлі. Адметнай рысай імпрэзы стануць дуэты зорак беларускай і расійскай музычнай сцены.

— Што ўплывае на тое, ці атрымаецца ў сучаснага кампазітара ічыры і якасны твор пра вайну, які знойдзе волку ў слухача?

Даніл ШЫЙКА
Фота Ульяны КАСЦЮНІН

Хай не сціхае "Рэха Перамогі"

Галіна культуры сёння працуе на захаванне самабытнасці і гістарычнай памяці нашага народа. Такія задачы рэалізуюцца прадстаўнікамі розных відаў мастацтва. Для Беларускага саюза кампазітараў папулярныя ачыненнай музыкі — адзін з прыярытэтаў нароўні з падтрымкай творцаў і павышэннем іх майстэрства. Старшыня грамадскага аб'яднання Алена Атрашкевіч падзялілася думкамі па актуальных пытаннях сферы.

— Алена Віктараўна, сёлета Беларусь адзначае 80-годдзе вызвалення ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Натуральным чынам тэма вайны стала адной з найважнейшых у айчынным мастацтве на многія дзесяцігоддзі. Наколькі актыўна да яе звяртаюцца сучасныя кампазітары?

— Сучасныя творцы надаюць гэтай тэме істотную ўвагу. І тое не проста выкананне грамадзянскага абавязку ці волку на пзуноў гадзі. Думаю, што памяць пра Вялікую Айчынную ў кожнага з нас глыбока ўнутры. Да таго ж многія чалыцы Беларускага саюза кампазітараў — людзі наважнага ўзросту, іх бацькі былі альбо ўдзельнікамі, альбо сведкамі ваяцкіх ваяцкіх паліў. Прыкладам, я заўсёды ўспамінаю маму, якая шмат расказвала пра сваё партызанскае іонапта. Яна заўважыла паўтарала, што вайна — гэта страшна, што такое не павінна паўтарыцца.

Сёлета ў Вялікім тэатры Беларусі плануецца пастаўка "Патэтычны дзёнік памяці", якая падсумоўвае набыткі многіх кампазітараў. Алег Халоса аб'ядноўвае музыку творцаў розных пакаленняў: Мікалая Чуркіна, Анатолія Багацэрава, Дзмітрыя Смольскага, Уладзіміра Алюнікава, Яўгена Цішкоўскага і іншых. Гэта выдатная задума. Мусяць атрымацца багатае разнастайнасць беларускай музыкі, якая ўпрыгожыць пастаўку.

З майго пункту гледжання, будзь глыбока і прафесійна, чым Леанід Захлеўнага, сёння на тэму вайны наўрад ці хто піша. І ў зборніку гэтага аўтара які выйдзе ў 2024-м з пачатку Беларускага саюза кампазітараў, срод іншых выдатных твораў будзе да вельмі важнай блоку — "Песні роднага краю" і "Песні Перамогі". Туды ўвойдуць твораы пра работу, як "Міласэрнасць" і "3 днём нараджэння, Перамога!" на словы Міхаіла Ясена, "Салдат Пе-

рамогі" на словы Канстанціна Цыбульскага, "Служыць Айчыне" на словы Святланы Салагуб і іншыя. У гэтых кампазіцыях — вобраз мыслення сапраўднага патрыёта і грамадзяніна, надзвычай таленавітага музыканта.

Таксама сёлета мы выпускаяем зборнік "Рэха Перамогі". Лепшую назву для такога выдання цяжка адшукаць; да выпяршнй пакаленняў даліцца толькі волдулле тых падзей — у аповедях, у кіно. Пал адной вокладкай будуць сабраны творы Эўдара Зарышка, Леаніда Захлеўнага, Ігара Лучанка, Яўгена Глебавска, Алёга Елісеевска, Васіля Раўчэнка, Алены Безенсон і іншых айчынных аўтараў. А назву зборніку дала мая песня "Рэха Перамогі". Яна нарадзілася літаральна пра некалькі дзён пасля ахлады нашай І. паабавіла ёй, што гэты твор з'явіцца. І ў вое 12 мая кампазіцыя прагучыць у выкананні зводнага хору школьнай у Маскве, а 26 мая — у Мінску.

Да тэмы вайны звяртаецца і новае пакаленне. Працёмне нітку ад "Песняроў" Уладзіміра Мулявіна да цяперашняга калектыву, які годна нясе славетнае імя. Я памятаю, якое моцнае ўражанне стваралі прэм'еры шыкла "Праз усю вайну" і іншых музычных палатнаў. І сённяшні кіраўнік "Песняроў" Раман Козыраў развівае гэтую тэму. Адносна наядана Беларускай саюз кампазітараў папоўніла малоды аўтар Кацырына Сянкевіч. Адметна, што срод яе работ ёсьць твор для камернага аркестра, багатым і гадзінікавым механізмам, прысвечаны памяці ахвир Вялікай Айчыннай. Завалася б — прадстаўніцтва пакалення, якое не бачыла вайны, аднак нешта штурхае выказвацца...

— Што ўплывае на тое, ці атрымаецца ў сучаснага кампазітара ічыры і якасны твор пра вайну, які знойдзе волку ў слухача?

Алена Атрашкевіч

Прыемна адзначыць, што выканаўцы з усё большай цікавасцю звяртаюцца да музыкі менавіта айчынных аўтараў.

— Па-першае, аўтар мусяць добра ведаць тэму і дакладна ўдзельнічае змест гістарычных падзей. Па-другое, патрабуецца сур'езная эмацыянальная напоўненасць. Сёння дастаткова краіны, каб атрымаць вычарнальна інфармацыю і прасякнутае трагізмам зада галоў. Можна глядзець стара і новыя фільмы, чытаць патрэбныя звесткі. Таму інфармаванасць пра свежы матэрыял ёсьць. Іншая справа, што пакуль не наладжаны сістэмнае выданне і рэалізацыя партыгур. Аднак падчас сустрэчы з кіраўнікам творчых саюзаў міністр культуры Анатолій Маркевіч заўважыў, што гэтую дзейнасць варта актывізаваць.

— Немалы ўнёсак у папулярнасць нацыянальнай культуры Беларусі саюз кампазітараў робіць праз адмысловыя імпрэзы на сваёй пляцоўцы...

— Шмат дзесяцігоддзяў таму нарадзілася традыцыя правядзення "Музычнай сяралі" ў Саюзе кампазітараў. На жаль, на некаторы час звычай пераарваўся. Аднак мы аднавілі яго пасля перапынку. Аказалася, ёсьць няма людзей, якія чакаюць такіх сустрэч. У нашай зале праходзілі вечарыны з кампазітарамі і выканаўцамі. Напрыклад, з Эўдараў Ханьком, Некалыкі тыдняў таму адбылася імпрэза з удзелам дацтона Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі Веранікі Сахаравой і яе студэнтаў, якія прэзентавалі багаты пласт фартыянальных твораў.

Акрамя таго, мы ладзілі шэраг мерапрыемстваў не

для публікі, а ўласна для кампазітараў. Падзеі былі прысвечаны пытанню аўтарскага права, выкарыстання магчымасцей Сёння. Плануем таксама майстар-класы, тым больш падобны досвед у Саюзе кампазітараў ёсьць.

— У значнай ступені на кансалідацыю грамадства, эстыэтычнае і патрыятычнае выхаванне ўплывае харавая творчасць. Як гэтак мастацтва развіваецца сёння і што яшчэ варта зрабіць?

— Асобы, якія займаюцца творчасцю, маюць свой погляд на рэчаіснасць, выходзяць на вышэйшы ўзровень духоўнасці. Харавая творчасць можа аб'яднаць значна больш людзей, чым спорт ці іншая камандная дзейнасць, і школы мастацтваў, каледжаў і імкнучыя гэтую нішу запойніць. Аднак побач са спецыяльнымі навучнымі ўстановамі мусяць быць і сістэма школьнай адукацыі. Варта аднавіць страчаныя традыцыі на ўзроўні сярэдніх школ, вярнуць у працэс урокі музыкі на тым узроўні, што быў некалькі дзесяцігоддзяў таму.

Я вельмі ўдзячная нашым хорамістрам, якія працуюць у розных установах. Гэта сапраўдныя адзінствы. Срод іх Аляксей Сініко, Сямён Клячман, Іноса Балдыка, Вольга Янум і многія іншыя. У нас шмат энтузіястаў. Да таго ж зберагаюцца традыцыі акцыі "Харавое веча" і фестывалю "Пясуе поле". Але нам усё яшчэ не стае пзунага размаху.

Даніл ШЫЙКА
Фота з архіва герані

Рэканструкцыя ўнутранага двара Круэўскага замка

Малая брама ў працэсе аднаўлення

“Дарожная карта” для Круэўскага замка

Як пераўтварыць замак у музей? Нехта адкажа: ды проста навесціць шпільку і пацаць прадаваць квіткі. Балазе не выпадае сумнявацца, што турысты туды пацягнуцца: не надта шмат у нашых шыроках такіх адметнасцяў. Ды насамрэч пытанне мае прорыву падводных камянёў — асабліва калі той замак у стане руіны, над “рэзнімацыйяй” якой акурат шчыруюць рэстаўратары. Як, напрыклад, Круэўскі. Пра складанія калізіі і зусім не музейныя кватэры, якія ўнікаюць на шляху пераўтварэння адной з самых славытых развалін у сучасны турыстычны аб’ект, ваяваў гутарка на круглым stole ў Інстытуце гісторыі НАН Беларусі.

РАДАСЦЬ І ГАЛАЎНЫ БОЛЬ АДКРЫЦЦАЎ

Яшчэ ў праблему гутаркі навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі Алег Дзярновіч акрэсліў сутнасць праблем. Сёння ў замак паралельна адбываюцца два разнастайныя працэсы. Па-першае, поўным ходам ідуць рэстаўрацыйныя работы — вось ужо адноўлена Малая брама з умантаваным у яе ніжэйшым бункерам часоў Першай сусветнай. Зразумела ж, будаўнічай частцы папярэднічае праектаванне і належнае ўзгадненне прапанаваных архітэктурных рашэнняў.

Па-другое, працягваюцца археалагічныя даследаванні (імі кіруе Алег Дзярновіч) — і яны рэгулярна прыносяць новыя адкрыцці. Пра сенсацыйную знаходку падмуркаў, як мяркуецца, трэціх вежы мы ўжо пісалі. Але ж археолаг падзіляў і свежай навіной: сёлета, на самым пачатку сезона раскопак, ва ўсходнім куце кастанія выяўлены рэшткі яшчэ адной пабудовы — праўдападобна, гэта галерэя, якая праходзіла ўздоўж усходняй сцяны.

Для навукоўцаў знаходка — радасць. Гэта істотны крок наперад у справе вывучэння гісторыі замка. Па словах Алега Дзярновіча, ранейшае ўяўленне пра кастанія як пра вялізны пусты двор, аточаны сценкамі, вярце можна лічыць доклада абвергнутым: на дзіваціны ўнутры муроў існавалі розныя пабудовы.

А вось для архітэктараў і тых, хто адказвае за будаўнічыя работы, археалагічныя адкрыцці — праблема. Асабліва калі канцэпцыя аднаўлення замка і апавяданні ёй практычна рашэнні ўжо зацверджаны Рэспубліканскай навукова-металічнай радай. Згодна з імі разлічвалася і фінансаванне...

Вось і галоўны архітэктар і навуковы кіраўнік рэстаўрацыі Круэўскага замка Алена Карлянок запэўніла: новыя знаходкі пацягнуць за сабою змены ў практыцы — як ужо неаднаразова здаралася.

Урэшце, у гэтай гісторыі ёсць і трэцяя дзейная асоба. Мясцовая ўлада Сморгоншчыны спакваля прымае захады па му-

сфікацыі замка, які знаходзіцца на іх балансе. Менавіта ёй тут гаспадарыць, выконваючы, па-сярэднявечнаму кажучы, ролю каштальна.

З аднаго боку, знаходка музейшчыкам на руку: гэта як мінімум дадатковы аб’ект паказу — а яны ў выпадку з Круэўскім замкам лішнімі не будуць. І як максімум — навуковае абгрунтаванне для стварэння на тэрыторыі замка музейнага комплексу, які б спалучыў усе інфраструктурныя функцыі: службовыя памяшканні, санвузел, касу, сувенирны пункт, а мо і кавярню...

Як адзначыла галоўны архітэктар праекта, найбліжэйшым часам добра было б вызначыцца, якім музейшчыкі бачаць лёс новай знаходкі. Адна справа, калі гэта “эканом-варыянт”, як экспанаванне падмуркаў, а зусім іншая — праектаванне новага будынка на месцы старой мураванкі.

— Ужо цяпер нам хацелася б ведаць, ці патрэбны такі будынак на тэрыторыі замка, — дала Алена Карлянок. — І калі так, то важна разумець яго аб’ём, функцыянальныя прызначэнне. Усё гэта ўплывае на магутнасці інжынерных сетак — а пытанне іх падводкі пастае неперабнае. Зразумела, камунікацыйныя куды працэсы праексіі пад зямлёй яшчэ на стадыі рэстаўрацыйных работ, чым пасля таго, як замаквыя сцены будуць адноўлены.

У Круэўскім замку працягваюцца археалагічныя даследаванні, якія рэгулярна прыносяць новыя адкрыцці. Пра сенсацыйную знаходку падмуркаў, як мяркуецца, трэціх вежы падрабязней — на сайце kultura-info.by.

Для ўсходняй сцяны замка даследчыкі выявілі рэшткі невядомай раней пабудовы

НЕДАХОПЫ “ХАЛОДНАЙ” ВЕЖЫ

Круэўскі замак — музейны аб’ект ужо сёння. Хаця экспазіцыі ў звыклым для нас разуменні там няма, галоўны экспанат — сам замак — турыстаў прыцягвае несупыгна. Дыпер ужо і па квітках. Супрацоўнікі Сморгонскага музея ладзяць там у цёплы час экскурсіі — пакуль па выхадных. Як павеламіла начальнік аддзела культуры Сморгонскага райвыканкама Таццяна Ражава, за мінулы сезон арگانізаваныя наведвальнікаў набралася каля півці тысяч.

Заўсёды раю знаёмым прыходзіць і падглядзець замак менавіта сёння — каб пабачыць і тое, што было, і тое, што будзе, — кажа яна без аніякіх рэкламных інтанацый. — Бо ў замак сёння і адрэстаўрацыйныя фрагменты, і яшчэ нескрануць. Ды і тое, як являцца археалагічныя даследаванні і рэстаўрацыйныя работы, таксама цікава.

Прысутныя пагадзіліся з тым, што агульная лічба турыстаў не напта ўнушальная: аб’ект мае шматкроць большыя патэнцыялы. Скажам, квіткова ў суседні Гальшанскі замак за той самы час прададзена ўтрыя больш.

Але паміж двума руінамі, якія пару дзесяцігоддзяў спяваюць у класічным для мінуўчых экскурсійным маршруце, пакуль ёсць істотнае адрозненне: у Гальшанскім музейнай інфраструктура ўжо створаная, як і невядучыя экспазіцыя — хаця працы там таксама яшчэ далейкі да завяршэння.

Урэшце, у Гальшаных выпрацаваная і канцэпцыя музейскай. А вось якім павінен быць Круэўскі замак пасля свайго “перараджэння” як завершаны турыстычны аб’ект, пакуль пэўнаці няма. — Што нам сёння паказваць турыстам, апрача сцен, і што мы плануем ім паказваць у будучыню? — фармулюе пытанне Алена Дзярновіч.

Як распавяла Таццяна Ражава, у рэальным музеі ўжо створаны сектар гісторыі Круэўскага замка — ды ў ім, аднак, толькі дзве штатныя адзініцы. Ёсць і малыя спецыялісты, на якія дасведчаны сморгонскі адміністратар ускладае вялікія надзеі...

Прынамсі дзве тэмы для будучага музея ўжо сёння навідавоку. Адна — сярэднявечная гісторыя Круэўскага замка, другая — палзеі часоў Першай сусветнай вайны. Як адзначыла Таццяна Ражава, гэтым драматычнаму перыяду таксама будзе наддадзена належная ўвага.

Але мяркуецца, што тэм насамрэч болей. Да прыкладу, фрэскі, фрагменты якіх выяўлены ў Княжацкай вежы. Па словах Дзярновіча, унікальныя яны

і таму, што гэта ўзор візантыйскай традыцыі ў гатычным замку. А калі Ягэйла стаў каралём, палобныя роспісы пачалі з’яўляцца ў люблінскіх храмах і нават кракаўскім Вавелі — хаця пачыналася ўсё менавіта з Круэў...

Як адзначыў даследчык, на сёння выяўлена болей за 2000 фрагментаў сярэднявечных фрэсак, а неўзабаве іх можа з’явіцца куды болей:

— Пакуль маем толькі адну тэму. Няма сумневу, што палчас далейшых даследаванняў данжона выявіцца новыя фрагменты. Якім чынам тая фрагменты экспанавалі, каб культурны феномен змог уразіць наведвальнікаў? І, галоўнае, дзе экспанавалі? Гэта пакуль чарговыя пытанні.

Паводле планаў, экспазіцыя ў Круэўскім замку павіна размясціцца ў рэканструяваным данжоне. Але ж паколькі аднаўленне магутнай вежы, ад якой засталіся фрагменты, паягнае пакуль ўсіх заплаваных на замк выдаткаў, чакаецца яны няўжыта.

Болей за тое — экспазіцыя там плануецца халоднай, без апаўнення, што пазбаўляе музейшчыкаў такога эфектыўнага сучаснага сродка, як мультымедыянае абсталяванне. Ші згодныя яны на гэта? Пытанне таксама абмярвалася падчас круглага стала. Агульнае палчас круглага стала. Агульнае палчас круглага стала. Агульнае палчас круглага стала.

Такі палдох фармулёвае задачу — экспанавалі трэба эфектна, таму вузкіх вінтавыя сходзі, што выдзюць у цёмнай лэці, пераўтвароша ў сапраўдныя атрацыёны.

А яшчэ — дазваляе смела інтэграваць у “цела” помнікі сучаснай элементны са шкла, жалеза, бетону. У Гальшаных турысты праходзяць праз турнікеты і ўздываюцца на вежу па металічнай лесніцы, што, нібы экашкілет, усталяваная з вонкавага боку.

Так, канцэпцыя “замка як экспанат” стварае “жалезнае” албі. Нічо і не будзе абурэння, пабачыўшы на аб’екце. Гутарка, зразумела, пра аўтэнтычнасць.

Будаўнічая пляцоўка “Берэстаўрацыі” каля паўднёвай сцяны замка

Тое, што рэстаўрацыю ўжо крытыкуюць, у пэўнай меры, вытлумачальна: аблічча замка, якое стала звыклым для многіх пакаленняў беларусаў, на вачах змяняецца. Сёй-той з абурэннем піша: рамантычнаму “архаіку” (бурлівай пазытычнай фантазіяй малое ўяві, што да гэтых камянёў маглі дакранацца Альгерд альбо Вітаўт) хавае пад сабою сучасная свежая цэгла...

Ды спецыялісты цяргліва тлумачаць: змены неперабнажныя. Камяністы з кожным днём становіцца ўсё меней. Пагатоў гутарка выдзюцца нават не пра вонкавую аблічча муроў (яна даўно страчаная), а пра іх “чынку”. Альгерд да яе дакранацца, вядома, не мог... Таму калі першай часткі вядомай сцяны ці — “старыя не рушыць” — яшчэ магчыма дакранацца, то другая — “навіны не ўводзіць” — невыканальна так ці інакш.

Адказныя за аднаўленне Гальшанскага замка архітэктары-рэстаўратары паслядоўна пратрымаваюцца прыняццю “замак як экспанат”. І гэне не толькі ў тым, што галоўным экспанатам апырыўся з’яўляецца менавіта сам замак, але і ў падыходзе да замка. Як да экспаната, што ляжыць у вітрыне.

Такая палдох фармулёвае задачу — экспанавалі трэба эфектна, таму вузкіх вінтавыя сходзі, што выдзюць у цёмнай лэці, пераўтвароша ў сапраўдныя атрацыёны.

А яшчэ — дазваляе смела інтэграваць у “цела” помнікі сучаснай элементны са шкла, жалеза, бетону. У Гальшаных турысты праходзяць праз турнікеты і ўздываюцца на вежу па металічнай лесніцы, што, нібы экашкілет, усталяваная з вонкавага боку.

Так, канцэпцыя “замка як экспанат” стварае “жалезнае” албі. Нічо і не будзе абурэння, пабачыўшы на аб’екце. Гутарка, зразумела, пра аўтэнтычнасць.

У гэтай ступені такі палдох карысны для Круэўскага замка? Прынамсі, як глеба для аналізу. Ды наўрад ці яго варта капіраваць — хаця б таму, што турыст прагне разнастайнасці. Да ўсяго, як адзначыў былы начальнік упраўлення па ахове спадчыны (вядома Чарніўскі, кожны аб’ект мае ўнікальны характар — ён абумоўлены хаця б нават ландшафтнымі асаблівасцямі.

Дарчы, пра ландшафт — прычым культурніц — казаў архітэктар Андрэй Шуляк. Ён даўно выношае праект стварэння ў Круэў цэлага археалагічнага комплексу — каб турысты не абмяжоўваліся адным толькі замкам ды і ў мястэчку той замак не быў “рочка ў сабе”. Слушаюцца думкі павяршыць да практыка. Як толькі непаладзіць А да замка зрабіць макет Дазорнай вежы ў натуральную велічыню, а з сям’ёў праўдзі ў Круэў ўвага болей чым, чым раней, — нарэшце адкрыцца для сябе яго неверагодны ландшафт.

Бо замак жа ў нізіне, а самахоць ускарскае на Юр’еву гару мне ў галаву не прыходзіла — да з’яўлення вежы. Таму калі яшчэ адліт такі знакавы пагорак — гарадзішча — стане аб’ектам паказу, геаграфія Круэў для наведвальнікаў істотна пашырыцца.

ЦЕНІ СТАРОГА ЗАМКА

Практыка пераўтварэння ў “цукеркавы” не напта прэзентабельных помнікаў спадчыны ў Беларусі ёсць. Таму завалатары круглага стала запрасілі да ўдзелу спецыяліста, які, так бы мовіць, “ведае, плаваў”. Дырэктар Гродзенскага дзяржаўнага гісторыка-археалагічнага музея Юры Кітурка падзяліўся набывым досведам.

Матэрыялы для роздуму ў яго не бракавала, эпэпэс за аднаўленнем Старога замка была доўгай і пацучуднай, але плённай: экспазіцыя адкрылася, турысты задоволены... Вынік, вядома, прамежкавы, бо наперадзе чаргі будаўнічых работ, якія запатрабуюць і ад архітэктараў, і ад музейшчыкаў прорыву высілкаў.

У свой час шквал крытыкі высклаў праект рэканструкцыі замка Уладзіміра Бачкова. Не ўстаючыя ў палеміку, Юры Кітурка адзначыў: — Не будзь гэтага праекта (якім бы ён ні быў), справа бы з месца не зрушылася! Архітэктар адраду дамаў пра тое, як аб’ект будзе выкарыстоўвацца: выпрацаваў ідэюнае бачанне прастасавання замкавай сучаснай вітрыны.

З іншаго боку, такая праблема — і асабліва металічны да выніковы пошук іх рашэнняў — урэшце становіцца стымдам інтэлектуальнага росту і для рэстаўрацыі, і для музейнай галіны. Што асабліва важна ў Год жыцця

Старым замку павінен быць арғанізаваны кругавы агляд, які выключыць сутыкненне сучасных пляняў наведвальнікаў.

Як дасведчаны музейшчык, Юры Кітурка параў сморгонскім калегам ужо сёння залучае над падобнымі нюансамі, а таксама над тымі сюжэтамі, якія будуць адлюстроўвацца ў экспазіцыі. То-бок як падаць наведвальнікам такі шматвымерны і вельмі перспектыўны аб’ект, як Круэўскі замак.

Адміністратар з вялікім стажам звярнуў увагу і на часта практычныя нюансы. Прыкладам, ці зможа функцыянаваць неаптаўляльная экспазіцыя ўзімку? Калі так, дык хто пагодзіцца працаваць у экстрэмальных умовах? А калі зрабіць музей сезонным, дзе знойдзі кваліфікаваны персанал, ладзіцца на доўгія неаптаўляныя вакацыі?

Без сумневу, усё гэтыя — і шматлікія іншыя — пытанні варта ставіць, як кажучы, на беразе, яшчэ пер планаванні экспазіцыі. Бо, як гучала на круглым stole, ў практыцы, на жаль, ёсць прэцэдэнт, калі закупленае дабрае абсталяванне вымушана прастоівае, бо тэхнічныя ўмовы пакуль не дазваляюць яго выкарыстоўваць.

Як запэўніла начальнік упраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны Таццяна Бошка, абгрунтаваныя карэкціроўкі праекта аднаўлення Круэўскага замка Міністэрства культуры толькі втама: нішто не забараняе вынесці іх на паўторнае абмеркаванне Навукова-металічнай рады. Важна, каб быў кансэнсус усіх заікаўленых, які прывёў бы да ўзаважанага рашэння, а таксама меліся дадатковыя рэсурсы (падобныя работы павіны фінансаваны рэспубліканскім і мясцовым бюджэтам паводле парытызнага прынішчэння).

Таццяна Віктаравна выказала надзею, што такая нарада не будзе апошняй — бо тэмы для абмеркаванняў заўсёды знойдуцца. — У гэтай справе неамагчыма нават увяць сітуацыю, калі ўсе праблемы вырашаюцца: унесь ча будучы ўзнікне новыя. Самыя розныя... — “сучасны” прысутны Юры Кітурка.

З іншаго боку, такая праблема — і асабліва металічны да выніковы пошук іх рашэнняў — урэшце становіцца стымдам інтэлектуальнага росту і для рэстаўрацыі, і для музейнай галіны. Што асабліва важна ў Год жыцця

Ілья СВЯРЫН Фота Алега ДЗЯРНОВІЧА

Падчас урачыстага адкрыцця залы "Я тут бачу свой край"

Удзельнікі форуму

Стратэгічны рэсурс

Адмыслова ў васьмі краінах сабраў міжнародны форум "Традыцыйная культура як стратэгічны рэсурс устойлівага развіцця грамадства" ў Магілёве. Гэтая падзея — чарговы крок да умацавання міжкультурнага і міждзяржаўнага дыялогу.

У форуму паўдзельнічалі навукоўцы і спецыялісты з Беларусі, Расіі, Азербайджана, Арменіі, Казахстана, Кыргызстана, Узбекістана, Кітая. Падчас навукова-практычнай канферэнцыі "Народнае дзяржаўна-прыкладное мастацтва: ад вытокаў да сучаснасці" выступілі абмяшляўцы досведам працы на захаванні, падтрымцы і актуалізацыі традыцыйнай культуры да іншай карыснай інфармацыі.

Дамір Натфулін, намеснік міністра культуры Рэспублікі Татарстан:

— Больш за 20 гадоў нашы краіны пільна супрацоўнічаюць у рамках Саюза незалежных дзяржаў, дынамічна развіваючы міжрэгіянальны сувязі. Культурны дыялог між Расіяй і Беларуссю заўсёды быў прадметам асаблівай увагі. Летас падчас візіту афіцыйнай дэлегацыі Рэспублікі Татарстан у Мінск падпісана дарожная карта супрацоўніцтва, якая дала новы імпульс у нашых адносінах у сферы культуры. Ужо ўвосень 2023 года з вялікімі поспехам у Беларусі прайшлі Дні культуры Татарстана. Упоўнены, што багата гістарычнай спадчына, духоўная і культурная роднасць нашых народаў і надалей будучы служыць трыўвальных падмуркам для развіцця абедзвюх дзяржаў.

Куточак Беларусі на беразе Волгі

Пад Казанню музей адзіны ў Расіі музей Янкі Купалы. Установа не толькі рэалізуе афіцыйнае памяцц пра паэта, але і папулярнае нашу спадчыну ўвогуле. Высакародная справа нядаўна выйшла на новы ўзровень: першы наведвальнік прыняў зала "Я тут бачу свой край", прысвечаная беларускай культуры.

У сяле Пячышчы на крутым беразе Волгі класік апынуўся ў першы год Вялікай Айчыннай вайны. Разам з жанкай Янка Купала знайшоў прытулак на тэрыторыі мясцовага мукамольнага камбіната. Там творца жывіў з 13 лістапада 1941-га па 18 чэрвеня 1942-га. Адтуль з'ехаў у Маскву, дзе неўзабаве трагічна загінуў.

Рэспублікары, кнігі, чамадан, мэбля — гэтыя прадметы памятаюць дотыкі паэта. Асабістыя рэчы сёння зберагаюць у мемарыяльным пакоі. Падрабязней пра жыццц і дзейнасць Пясняра распавядае адмысловае экспазіцыя з фотадыяграмі, копіямі дакументаў, выданымі розных часоў, творамі выяўленчага мастацтва. Асабныя залы прысвечаны гісторыі Пячышчэй і ваколіц.

Гасцей установы заўсёды вітаюць на трох мовах: "Здравствуйте! Исанмессе! Добры дзень, сябры!" Гэта

знак павагі да рускай, татарскай і беларускай культур. Супрацоўніцкі сабраліся на чале з загадчыкам Рымай Абылайвай — папулярную Купалавай згабіткі і традыцый Сняговайкі — і такім чынам абуджаюць у наведвальнікаў цікавасць да культурнай разнастайнасці Татарстана, умацоўваюць сяброўства між народамі і талерантнасць.

Чарговым крокам у гэтай дзейнасці стала адкрыццц новай залы. Назву ёй далі радкі Купалы, упершыню апублікаваныя ў 1908 годзе ў зборніку "Жалейка". Экспазіцыя наглядна дэманструе спадчыну нашага народа, расказвае пра звычай і побыт, літаратуравы і выяўленчае мастацтва.

Прастора прыняла першых гасцей у сімвалічную дату 2 красавіка, калі святкуюцца Дзень яднання народаў Беларусі і Расіі. Ва ўрачыстасці паўдзельнічалі афіцыйныя асобы Рэспублікі Татарстан, прадстаўнікі ўстаноў культуры, лідары нацыянальна-культурных аб'яднанняў. Маладзёвы музычна-тэатральны калектыў "Ружа-кветка", дзіцячыя паэтычныя дует Кашырыны Рудзіянка і Саргееў Буганкі, выкладчыкі дзіцячай школы мастацтваў Верхнеўслонскага раёна прэзентавалі творчыя прысвечаны Янку Купалу. Як сведчанне павагі да паэта і яго суайчыннікаў прагучала легендарная

"Спадчына" на мове арыганала — па-беларуску.

— З адкрыцццм гэтай чудовай залы музей сапраўды стаў адным з цэнтраў беларускай культуры, дзе актыўна рэалізоўваюцца самыя амбітныя праекты па развіццц нашай агульнай культурнай спадчыны, — адзначаў намеснік начальніка ўпраўлення па рэалізацыі нацыянальнай палітыкі Дэпартамента Раіса Рэспублікі Татарстан па пытаннях унутранай палітыкі **Юрэн Яфімаў**. — Няма сумненняў, што ўстанова будзе прыцягваць яшчэ большую увагу пастаянных і новых наведвальнікаў.

Многія экспанаты сабраны дзякуючы сумеснай працы з сябрамі музея. Гэта Асамблея народаў Татарстана, дзіцячая школа мастацтваў Верхнеўслонскага раёна, грамадская арганізацыя беларусаў Казані "Спадчына", а таксама партнёры з нашай краіны — Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур у Мінску. Адметна, што праску быў аказана дапамога Раіса Рэспублікі Татарстан Рустама Мініханова ў рамках падтрымкі грамадскіх ініцыятыў этнакультурных арганізацыяў і культурнай роднасць нашых народаў і надалей будучы служыць трыўвальных падмуркам для развіцця абедзвюх дзяржаў.

Нібы з-пад рукі ювеліра

Кожны малады талент — неагранны алмаз, які належыць разглядаць і вылучыць з непрыкметнай руды. Задаткі можа заўважыць толькі сапраўдны майстар з вялікім вопытам ды інтуіцыяй. Бывае, каб раскрывць здольнасці, патрабуецца час. Здараецца, іх бачна здалёк.

Вось і Хрысціна Рэянтковіч у Магілёўскім гарадскім Цэнтры культуры і вольнага часу за 20 гадоў знайшла і апрацавала цэлую калекцыю каштоўнасцей. У красавіку адзначыць юбілей першай перлінка — узорны аматырскі калектыў шоу-група "Шпін-тон". Другі скарб называецца Crystal. Кіраўніца тлумачыць чаму: у спевакоў гэтай узорнай студыі вакалу — ідэальна чыстыя галасы. У яе трапляюць самыя адказныя і таленавітыя. Недарма гурт мае ўзнагароду спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі. Перад тым, як стаць удзельнікам студыі, дзеці праходзяць праз "Шпін-тон". Але гэтая група — не толькі саесабаівы садок, у якім гадуець выканаўцаў для ансамбля Crystal, а сапраўдны школа жыцця: юныя артысты ручацца сабраць і прапаваш у калектыў.

— Я рассяляю баякам наш спіс правіл паводзінаў. У ім самае важнае — ніколі нікому не зайздасціваць! Трэба ўмець радавацца адзін за аднаго. На жаль, з некаторымі паводзінамі развівацца, Але застаюцца тыя, хто адносіцца да сваёй каманды з любоўю. Зараецца, жаландні-чаканні бацькоў і дзяцей адраэніваюцца. Хрысціна Мікалаеўна называе такія сітуацыі болем сучаснага педагога:

— Усе прывыклі казаць, што цыпернае пакаленне больш гультаявае. Так, некаторых паяжа залучыць да працы. Але ж ёсць пытанні і да сталых людзей, якія часам пераносіць свае амбіцыі на саноў-дачок і прыводзяць да нас зусім незацікаўленых дзіцячых музыкі. На сёння хоча кожны, аднак да музыкі неабходна мець шчыры, гэты занятак патрабуе намаганняў.

Ювелір здольны прывабна аграніць алмаз, дзякуючы інструментам. У таго, хто вучыць і выхоўвае, таксама ёсць свае "прыстасаванні".

— Варта даваць дзецям тое, што ім сапраўды цікава, — дзельціна прафесійнымі сакрэтамі Хрысціна Мікалаеўна. — Відэама, з песнямі тэк-токераў не выступіць на дзяржаўных мерапрыемствах. Але ж з юнымі талентамі магчыма дамаўляцца. У трапляюць самую адказныя і таленавітыя. Недарма гурт мае ўзнагароду спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі. Вучні з радасцю далучаюцца і дапамагаюць. Ёсць нумар, якім я ганаруся, з песняй Шурцы "Твори добро". Мы імкнуліся перапрацаваць яе і паказаць па-новаму, пачаўшы з аранжыроўкі і закончышы касцюмамі. Апошняя, дарэчы, спадабалася не толькі маленькім спевакам, але і нашым падлеткам — сабраць і прапаваш у калектыў. Да таго ж дзеці выносілі на сёння вялікае пенапластавае сэрца.

За доўгія гады працы ўтвораўся, што ройваць талент трэба акурагна: каракіруючы, абавязкова тлумачыць. Галоўнае — не насалджаваць лішняга і даваць маленькім выканаўцам актуальныя і сучасныя матэрыялы. І яшчэ дэталі. Мы дазволілі дзецям рухацца па сцэне, як яны хочучь. Ужо амаль не ставім харэаграфію, проста прапапоўваем алдуць музыку ўсім целам. Юныя артысты пачынаюць танцаваць назмушана, а гледачы адугаюцца на гэтую сапраўдную энэргетыку і зараджаюцца ёй.

Кожны самацвет належыць апрацоўваць па-свойму. Ювелір вызначае, якая агранка падкрэсліць прыгажосць каштоўнага каменя.

Хрысціна Рэянтковіч

Да вучняў таксама варта шукаць індывідуальны пыхлох. Калі прамахнешся, пачнеш не з таго, выраб атрымаецца бравааным. Здольнасці трэба развіваць ірырліва і беражліва. Характар — фаріраваш удумліва, ставіцца да асобы паважліва.

— Усе дзеці розныя, і гэта факт, на які педагог павінен звяртаць увагу. Напрыклад, нехта ў студыі Crystal не вытрымлівае партыю, але ж у "Шпін-тоне" гэты чалавек — адзін з галоўных вакалістаў, заўсёды ў першых рыхлах. Мы бярэм ад дзіцячых, якія ёсць у дзіцяці, максімум, ставім на вучэньцаў на такія пазіцыі, што дапамогуць раскрывцца. Тая асоба згубілася б на фоне іншых у гурце Crystal, але ж гэта не азначае, што ў яе няма таленту.

Хрысціна Мікалаеўна падмапоўвае разважаны і яшчэ адным прыкладам:

— Некаторы час таму да нас прыйшла Каця — звычайная маленькая дзіўчынка. Яна расла прафесійна, выправавала сваю тэхніку.

Але ж была праблема: Каця не магла зарадзць аўдыторыю. Які год удзельнічалі ў конкурсе ў Барысаўе — беспаспяхова. Відэама, дзіўчынка засмучалася, перажывала. Я вучыла яе не здавацца, казалі: "Не атрымалася цяпер, атрымаецца потым"; і мы ішлі далей. Так трапілі на конкурс у Віцебск — занялі другое месца, журы адзначыла нас асобна. І вось у лютым Кашырына Клепчанок у 14 гадоў дала першы сольны канцэрт. А нашы "Шпін-тон" і Crystal 18 красавіка з нагоды юбілею зладзілі вялікае свята, на якое запралі не толькі спецыяльных гасцей, але і ўсіх ахвотных. Паглядзець на скарбінны маладых талентаў прыйшло кіраўніцтва горада, магілёўскія артысты і творчыя калектывы. Праграма атрымалася багатай на цікавыя падзеі і станоўчыя эмоцыі, якімі мы з задавальненнем дзелімся і з вамі!

Дар'я ВЯРЭНЦА Фота з архіва герані

Калектывы Crystal і "Шпін-тон"

Гомсін камень, Куранец

Падмурак сядзібы ў Саковічах

Ніцья яліна, помнік прыроды, Саковічы

У край забытых творцаў

Першую ў гэтым сезоне краязнаўчую вандроўку мы прысвяцілі Вілейшчыне. Сёння шлях ляжыць у старадаўняе мястэчка Куранец, якое налета адзначыць 670-годдзе.

ВЫЕЗД

У дарогу выпраўляюся прыемкамці, на самай ранняй электрычцы. Трэба дабрацца да Маладзечна, а адкуль — да Куранца. Прагноз надвор'я не надта прыемны: сустрэчны вецер, кароткачасовыя апады. Але калі такія дрэбязі змянілі вандроўнікаў?

Вандраваць у тым напрамку пакуль патрэбы не было. А цяпер ёсць: атрымалася даць у летнік Куранца новыя імёны, аб чым раскажу ў наступнай вандроўцы. Ды і ў Мінску, “Рагнеда” ў Заслаўі ды іншыя, адзін са стваральнікаў праекта мемарыяльнага комплексу “Курган Славы”. Нагадваю і пра сучаснага пецырбургскага кампазітара ў прадстаўніка неарамантызму Леаніда Леванюшкіна, чые дзіцячы і юнацкія гады прайшлі ў Куранцы. А цяпер час даць у спіс яшчэ некалькі імёнаў, што ўзбагаціць фарбамі палітру мястэчка.

КУРАНЕЦ, ЛЕТАПІС

Як і ў большасці нашых мястэчак, у Куранцы мала памятак пра яго доўгае жыццё. Хвалі войны змяталі ўсё на сваім шляху. Няма тут ні замкаў, ні палацаў, ні ратушы, ні палішчы Свабоды. Але ёсць Свята-Раства-Багародзіцкая царква (1870) і касцёл Найсвяцейшай Панны Марыі Маці Касціёла (2016). Ранейшыя драўляныя храмы, што былі “ад пачатку часу”, гарэл, абдуоўваліся, перабудоўваліся, зніклі.

Затое хапае сумных напамінаў пра войны — напрыклад, брацкая магіла партызан і савецкіх салдат, што загінулі ў Другой сусветнай, ды іншыя пахаванне, дзе спыня вечным сном больш за тысячу вайоваў, якіх 9 верасня 1942 года багдзіцкія знішчылі карнікі. Месца дагледжана (над ім апякуюцца Федараўшчына прафсаюз Беларусі і Рэспубліканскае грамадскае аб'яднанне “Патрыёты Беларусі”).

СЛАВУТАСЦІ

Але галоўны капітал Куранца ёсць ж людзі. Асноўны — сямінны жывянец і педагог Леў Альпінчыч, вучань Ільі Рапіна (памытны камень усталюваны ў цэнтры); Волія Парулянінская — савецкая актрыса кіно і тэатра (стужка “Увага! У горадзе чараўнік!” ад “Бела-

русфільма” і “Саюзмультифільма”, прынамсі для мяне, яшчэ “тэра інкогніта”). Вандраваць у тым напрамку пакуль патрэбы не было. А цяпер ёсць: атрымалася даць у летнік Куранца новыя імёны, аб чым раскажу ў наступнай вандроўцы. Ды і ў Мінску, “Рагнеда” ў Заслаўі ды іншыя, адзін са стваральнікаў праекта мемарыяльнага комплексу “Курган Славы”. Нагадваю і пра сучаснага пецырбургскага кампазітара ў прадстаўніка неарамантызму Леаніда Леванюшкіна, чые дзіцячы і юнацкія гады прайшлі ў Куранцы. А цяпер час даць у спіс яшчэ некалькі імёнаў, што ўзбагаціць фарбамі палітру мястэчка.

У ПОШУКУ

Вывязджаю за мяжу населезнага пункта і адразу збочваю ўлева. Тут, у Саковічах (так пазначана на сучаснай карце), амаль пры самай дарозе, пад старымі таполямі і ліпамі некалі стаяла драўляная сядзіба. Кінуты дом і нікому не патрэбныя гаспадарчыя пабудовы, прызначы аварыянымі, спісалі і знеслі. Акрамя іншых магутных дрэваў (просіцца на карціны) і высокага падмураку, ёсць у падмурку сапраўдны цуд — помнік прыроды ніцья яліна. Хоць ёй больш за сто гадоў, вышыня дрэва — каля шасці метраў. Настолькі старых ніцья ялін у Беларусі няма. Нельзэ пачаць, у раліце сятні-другой метраў ад фальварка (калі не ў ім самім), у Дзякаўшчыне (такое-жа тапоніма сёння не існуе), з'явіўся на свет Генрык Жукоўскі — сямінны мастак пачатку XIX стагоддзя, майстар партрэтнай мініяцюры (гл. “К” № 12, 2024). Калі б гэты факт быў алктрычэй раней, а на раздзіме творцы захаваўся яго карціны, далізіся выстава і выходзілі кнігі аб ім, хто ведае, як бы склаўся лёс разваленай сядзібы... Можна, сёння натоўпы турыстаў ездзілі б у музей. Але сталася інакш. Запаліўшы на высокім каменным падмурку зямлі, развітваюся з цэнямі Жукоўскіх.

БАГДАНАВА

Пакідаючы за спінай Саковічы і Куранец, прастую на ўсход. За мястэчкам на адлегласці ў кіламетр некалі быў маентак Багданова (не блытаць з Багданавым Рушчыцаў). Належаў ён Невяровічам, а ў XIX стагоддзі перайшоў праз святвитава ва ўласнасць Свідзю. У 1850-х тут гаспадарыла Сідзіла Свідзю з роду Невяровічэў. Сідзіла сярвала з Уладзіславам Сыракомлем, які прысвядзіў ёй памоу “Хашіна ў Кіркорам, Станіславам Манюшкам і кампазітарам з-пад Раківа Міхаілам Грушнінкім (напалеў у яе топар чатыры мазуркі). У Вілнш шляхцічка мела салон, які збіраў творцаў — паэтаў, музыкантаў, мастакоў. Але самае галоўнае, яна была сястрой Уладзіслава Невяровіча, якому бы больш пазнаў пад сеўдзінам Ян Тусевіч. Ураджэнец Міншчыны, мастак з еўрапейскай славай, сябар Алама Мішкевіча, мезанат доўга заставаўся невядомым у Беларусі. Падаецца, атрымалася вярнуць яго з небыцця (гл. “К” № 27, 2022). Здагадваюся, што палчас прыездз у Парыж у 1840-х Тусевіч завітаў да сястры ў Багданова. Думаю, маглі зазірнуць сюды і іншыя славуцісы.

ВАРТАННЕ

У цягніку, што вез мяне далюмо, я падумоўваў вандроўку. Па-першае, і гэта самае вдаловае, — нават такое невялічкая мястэчка, як Куранец, мае выдатны турыстычны патэнцыял. Тое, што я распанёў, хіба вяршыня валуна, які большай часткай сідзіць у зямлі. Па-другое — трэба спыніцца ў Куранцы і вандраваць па Беларусі, і не толькі каб здабываць прыемныя эмоцыі, але і каб выкапаць на паперу знаходкі — захоўваць памяць пра мінуўшчыню.

КУЛЬТАВЫЯ КАМЯНІ

Мінаю Багданова і скіроўваемся ў бок Хашыноў. Адтуль па лясной бруквавічцы выязджаю на Татарушчыну. Побач з бэскай, на ўскрайку гаю, пад аховаю дзвюх велічных ялін прытуліўся “камень з ямкамі”. Культавы аб'ект, да якога людзі тысячагоддзімі шлі з патрэбамі, сёння вядомы бадай толькі вандроўнікам і навукоўцам. Праўда, нікай легенды пра яго аслухаць не ўдалося. А вось пра Гомсін камень, які знаходзіцца на заходнім ускрайку Куранца і лічыцца самым вялікім на Вілейшчыне, паданне захавалася. У 1855-м быў апублікаваны аповед пра Комсін Сіні каммень. Маўляў, жаў некалі на тым месцы шавеці, які з іроніяй ставіўся да забавонаў, ды аднойчы яго хата ператварылася ў камень (такое ж паданне было запісана на Нясвіжчыне). А згодна з сённяшняй версіяй, майстра забіла мананкай, бо ён працаваў у выхадны, калі людзі адправіліся ў храм. Прыродны артэфакт уражае памерамі. Некалі валун ляжэў яшчэ большы, ды чалавек “дапамог”. І гэты камень пад аховаю — таксама дрэваў, якія воль-вось стрэльчы белым салютам у паміць пра шаўца Гомсу.

ВАРТАННЕ

У цягніку, што вез мяне далюмо, я падумоўваў вандроўку. Па-першае, і гэта самае вдаловае, — нават такое невялічкая мястэчка, як Куранец, мае выдатны турыстычны патэнцыял. Тое, што я распанёў, хіба вяршыня валуна, які большай часткай сідзіць у зямлі. Па-другое — трэба спыніцца ў Куранцы і вандраваць па Беларусі, і не толькі каб здабываць прыемныя эмоцыі, але і каб выкапаць на паперу знаходкі — захоўваць памяць пра мінуўшчыню.

Зміцер ЮРКЕВІЧ
Мінск — Куранец — Мінск
Фота аўтара

Адказалі — і ў тэатр!

У Telegram-канале “Культура і Мастацтва” працягваецца цыкл віктары, які мы ладзім сумесна з Нацыянальным акадэмічным Вялікім тэатрам оперы і балета Рэспублікі Беларусь.

Кожны панядзелак у месенджары з’яўляецца вострым пытаннем па свежым нумары газеты “Культура”. Хто першы на іх адказвае і дасылае правільныя варыянты, атрымлівае два квітку ў Валікі. І вось новая парцыя захопленых водгукаў ад пераможцаў!

Студэнтка факультэта міжнародных адносін БДУ Карына Козел пазнаёмілася з нашым выданнем у лакальнай бібліятэцы і цяпер з задавальненнем чытае кожны выпуск. Пробны ўзедз у віктарыю аказаўся ўдалым — пераможца разам з маці наведвала спектакль “Лятучая мыш”:

— Гэта мой першы паход у оперу. Сам тэатр, яго аўра, цікавы сюжэт пастаноўкі сапраўды кранаюць душу. Візіт наткіну на далейшае вывучэнне рэпертуару. Дзякуючы тэатру і Вялікаму за выдатны настрой і магчымаць наведваць тэатр!

Вядучы навуковы супрацоўнік Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусь **Вольга Старыжэцкая**, на жаль, не змагла скарыстаць выйгрыш і падараваць кніжку наступнаму сыну. Педагог мінскай гімназіі № 5 **Юлія Вароб’ёва** распавяла пра эмоцыі ад спектакля “Дзікае паліванне караля Стаха”:

— Упершыню была на беларускай оперы. Прыемна ўсведамляць, што класічны музычны пастаноўкі ствараюцца і на роднай мове. Гарманічным выглядала ўключэнне касцюміраўных камерных струнных груп у дэяненне. Палацавая стыліза-

цыя, касцюмы, відэаэфекты — вельмі відовішчана! Называлі і складанай для майго ўспрымання была партытура, аднак гэта шані ўдасканалыства — пакінуць зону камфорту, напружыць зрок і слых.

Індывідуальны прайспрымаальнік **Аксана Ісчанка** убачыла оперу “Макбет” і падзялілася меркаваннем:

— Нягледзячы на змрочнасць сюжэта, эмоцыі засталіся цудоўнымі. Уразіла сінаграфія (удалае спалучэнне дэкарацыі і праекцыі), праца са святлом, спецафекты, дзякуючы якім з’яўляліся прывіды. Асобныя словы хацелася б сказаць выкапаўна. Уладзімір Громаў, Тацяна Пятрова, Тарас Прыскажнюк, Аляксандр Гелух — брава! Дзякую “К” за магчымаць цікава і незвычайна праставіць вечар, а Вялікаму тэатру — за незвычайныя эмоцыі.

У нашай штодзённай віктарыі журналістка **Настася Касцюковіч** ўдзельнічала некалькі разоў, і нарэшце ёй ўмкнулася фартуна:

— Наведваю спектаклі рэгулярна, аднак оперу “Князь Ігар” убачыла ўпершыню. Яскравы балетнай часткай былі палавешкі танцы ў пастаноўцы Юрыя Траяна. Пачынаюцца ўбачыць галоўныя зорак беларускай оперы: Настасю Масквіну, Уладзіміра Громава, Юрыя Гарадзецкага, Аксану Волкаву і многіх іншых! Жыццё — кароткае, а мастацтва — вечнае, трэба паспее наталіцца ім. Дзякую за такі шанц.

Аксана Ісчанка

Настася Касцюковіч

Карына Козел з мамай

“Культуру” цікава чытаць...

Гэтыя словы належаць архітэктару-рэстаўратару Кірылу Мальцаву, які першым разгадаў чайнворд у нашай газеце № 15 ад 12 красавіка.

Кірыл Мальцаў

Адказы на чайнворд (“К” № 15 ад 12.04.2024):
1. Калеса. 2. Архэаўск. 3. Кунцавоўна. 4. Азербайджан. 5. Наваградск. 6. Крокі. 7. Іншман. 8. Наклад. 9. ДШМ. 10. Маскард. 11. Дрыга. 12. Афіша. 13. Адзіг’ітэра.

Афіша з 19 па 26 красавіка

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, вул. Леніна, 20, тэл.: 8 017 3970163 (экспурсінае бюро)

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- **Выстава “Ракурсы творчасці: зямля, вада, неба”** народнага мастака Беларусі, майстра лірыка-эпічнага пейзажа, тэатральнага жывапісца, мастацтвазнаўца і таленавітага педагога Паўла Васільевіча Масленікава (1914–1995), прысвечаная 110-годдзю з дня нараджэння творцы. **Да 21 красавіка.**
- **Экспазіцыя “Беларускі край і Валодыцкая пушча — жамчужыны Беларусі”**. Выставаны корпус, вул. Карла Маркса, 24. **Да 20 мая.**
- **Экспурсіі: “Самыя-самыя...” (6+).**
- **“Ягоа колеру зіма?” (6+), “Казкі Усходу” (10+), “Міфы Старажытнай Грэцыі і Рыма” (10+), “Партрэты даўня мінулых пакаленняў...” (10+), “Піць моў каханні” (16+), “Жаночы партрэт” (16+), “Мінск у музеі” (16+). Пrowadзіцца заўсёды.**

МУЗЕЙ “ДІМ ВАНЬКОВІЧАЎ” КУЛЬТУРА МАСТАЦТВА І-Й ПАЛОВЫ XIX СТ.

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а, тэл.: 8 017 3637796, 8 017 3588878

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- **Выстава графічнага партрэта XIX стагоддзя “Полтава” з фонду Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь.** **Да 15 мая.**
- **Брэж-рынг “Эрудыцыя, Упуненасць, Паспех”**. У гульні могуць прыняць удзел любячы арганізаваныя групы.
- **Квэст “Помнік мінулага”**.
- **Пrowadзіцца заўсёды.**
- **Экспурсіі “Інтэр’ер шляхецкай сядзібы”**. Папярэдні запіс. **Пrowadзіцца заўсёды.**
- **Экспурсіі “Шлях мастака Валенціна Ваньковіча”**. Папярэдні запіс. **Пrowadзіцца заўсёды.**
- **Экспурсіі “Сядзібы партрэт”**. Папярэдні запіс. **Пrowadзіцца заўсёды.**

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА

Мінскі р-н, Астрашыцка-Парадзіцкі с/с, в. Акаціца, вул. Іванюшкіна, 176, тэл.: 8 017 5074468

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- **Выстава работ вядомага народнага майстра, разьбіра па дрэве, жывапісца, графіка Апаляхандра Фларыянавіча Пуцко (1893–1984) “Я беларус”**. **Да 28 красавіка.**
- **Батлежны спектакль “Пrowadзіцца заўсёды”**.
- **Майстар-клас “Саломалічэнне”**. **Пrowadзіцца заўсёды.**
- **Майстар-клас “Лялька-мотанка”**. **Пrowadзіцца заўсёды.**
- **Майстар-клас “Ткацтва”**. **Пrowadзіцца заўсёды.**

МУЗЕЙ В.К. БЛЫНШЧЫКА-БРІУЛІ У МАГІЛІВЕ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37, тэл.: 8 0222 650203, 8 0222 658800

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- **Адзіг’ітэра “Эрудэман мастацтва”**. **Пrowadзіцца заўсёды.**

Падрабязней на сайце artmuseum.by альбо па тэлефонах 8 0222 650203, 8 0222 658800

МАГІЛЁўСКИ АБЛАСНЫ ДРАМАТЫЧНЫ ТЭАТР

г. Магілёў, вул. Першамайская, 7, тэл.: 8 0222 656604 (каса), сайт: mdrama.by

- Трагедыя па матывах камедыі “Дон Жуан” (16+). Прэм’ера. 19 красавіка ў 18.30.
- Музычная казка ў 1 дзеі “Як Качэйш Бесмяротны з Васілісай ажаныўся” (6+). 20 красавіка ў 12.00.
- Рамантычная камедыя ў 2 дзеях “Я бяру гэтага хлопца” (16+). 20 красавіка ў 18.30.
- Займальная казка для дзяцей і дарослых у 2 дзеях “Чырвоная Шапачка” (6+). 21 красавіка ў 12.00.
- Камедыя ў 1 дзеі “Прымакі” (16+). 21 красавіка ў 18.30.
- Гісторыя прывязанасці ў 1 дзеі “Прышоў мужчына да жанчыны” (18+). 21 красавіка ў 18.30.
- Французская камедыя ў 2 дзеях “Сем жанчын на шый” (16+). 24 красавіка ў 18.30.
- Драма “Калігула” (18+). 25 красавіка ў 18.30.
- Сказы ў 1 дзеі “Ахвота жыць!” (12+). 26 красавіка ў 18.30.
- Музычная казка ў 1 дзеі “Брыдкае качаня” (0+). 27 красавіка ў 12.00.
- Камедыя ў 3 дзеях “Рамантыкі” (12+). 27 красавіка ў 18.30.

УНП 700184039

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ТЭАТР ІМЯ ЯНКИ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Энгельса, 7, тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627, пошта: kupalabilet@mail.ru

- Звычайная гісторыя “Час жыцця” (12+). Галоўная сцэна. 19 красавіка ў 19.00.
- Імпрэза “Музыка душы. Роднае” (0+). Камінная зала. 20 красавіка ў 19.00.
- Трагікамедыя ў 2 дзеях “Рамэа і Джульета” (12+). Галоўная сцэна. 22 красавіка ў 19.00.
- Пластичны спектакль у 1 дзеі “Наш космас” (12+). Галоўная сцэна. 23 красавіка ў 19.00.
- Імпрэза “Музыка душы” (0+). Камінная зала. 24 красавіка ў 19.00.
- Спектакль “Двор майго дзяцінства” (12+). Камерная сцэна. 24 красавіка ў 19.00.
- Трагікамедыя “Апошні атракцыён” (16+). Галоўная сцэна. 26 красавіка ў 19.00.
- Музычная камедыя па песе У. Галубка ў 2 дзеях “Пісаравы імяныны” (16+). Галоўная сцэна. 27 красавіка ў 19.00.

УНП 100377901

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1, тэл.: 8 017 2431041 (каса), 8 017 3615493

- Экскурсія “Унікальны свет закулісы Вялікага тэатра Беларусі” (6+). 19 красавіка ў 16.00, 20 красавіка ў 14.00, 26 красавіка ў 16.00, 27 красавіка ў 14.00.
- Балет у 2 дзеях на музыку Пятра Чайкоўскага “Танна Карэніна” (16+). 19 красавіка ў 19.00.
- Опера ў 2 дзеях “Чароўная флейта” (12+). 20 красавіка ў 18.00.
- Балет у 2 дзеях “Канёк-гарбунок” (6+). 21 красавіка ў 11.00. Перад спектаклем у фаязальце – музычная праграма “Гуляючы дзеці”. Пачатак у 10.15.
- Балет у 2 дзеях “Канёк-гарбунок” (6+). 21 красавіка ў 18.00.
- Канцэрт “Час базу” (12+). Вечары з “Серэндаі”. Камерная зала імя Л. П. Александроўскай. 21 красавіка ў 18.30.
- Опера ў 2 дзеях “Дзікае паляванне караля Стаха” (12+). 23 красавіка ў 19.00.
- Балет у 3 дзеях “Дон Кіхот” (12+). 24 красавіка ў 19.00.
- Канцэрт “У час шумнага балю...” (12+). Камерная зала імя Л. П. Александроўскай. 24 красавіка ў 19.30.
- Опера ў 3 дзеях “Тоска” (12+). 25 красавіка ў 19.00.
- Балет-феерыя ў 2 дзеях з пралагам і эпілогам “Спячая прыжыцця” (12+). 26 красавіка ў 19.00.
- Опера-балет у 2 дзеях “Вілісы. Фатум” (12+). 27 красавіка ў 18.00.

УНП 191081332

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК “НЯСВІЖ”

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19, тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660, 8 029 5518051, 8 029 1903149

Палацавы ансамбль

- Канцэрт фартэп’янага трыа TrioTime (6+). Музыка ў стылі класікі і эстрады. 20 красавіка ў 15.00.
- Этаралізаваная экскурсія “Чорная панна Нясвіжа”. 21, 27, 28 красавіка.
- Выстава работ удзельніц Міжнароднай школы аматараў ірландскіх карунак “Велікодныя сувеніры”. Калекцыйны кабінет “Нумізматыка і фалерыстыка”. Да 7 мая.
- Выстава сучаснага скульптара Максіма Петруля “4x4”. Да 15 чэрвеня.
- Выстава “Маджарскі: армянскі род у гісторыі Беларусі”. Калекцыйныя залы “Слуцкія паясы”. Да 31 ліпеня.
- Часовая экспазіцыя “Ператвораны ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны”. Да 13 кастрычніка.
- Экспазіцыя “Цудатворная Жыровіцкая ікона Божай Маці ў камені”. Аўтар праекта А. Папельскі.
- Малая выставачная зала. Да 18 лістапада.
- Міжнародны выставачны праект “Castrum doloris. Пахавальны цырыманіял нясвіжскага двара”. У складзе пастаяннай экспазіцыі.
- Квэст “Палацавыя таямніцы”.
- Виртуальныя выставы: “Ператвораны ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны”, “Нясвіж – здыбтак сусветнай культуры”, “Разбуральны след вайны ў архітэктуры Нясвіжа”, “Шэдэўры калекцыі і ўнікальныя артфакты музея-запаведніка “Нясвіж”.
- Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.

Інфармацыйна-касавы цэнтр (г. Нясвіж, вул. Гейска, 1)

- Выстава работ мастака, члена Беларускага саюза мастакоў Генадзя Чыстага “З душой ясны і першаў усмешкай лета”. Да 9 ліпеня.

Ратуша (г. Нясвіж, вул. Савецкая, 3)

- Пастаянныя экспазіцыі
- “Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII – 1-й палове XIX ст.”
- Калекцыя гадзіннікаў XIX–XX стагоддзяў
- “Культура часу”. З фондаў музея-запаведніка.

Мерапрыемствы

- Квэсты: “Безаблічны артфакт”, “Карта сямі каралеўстваў”, “Музейны дэтэктыў”, “Музейнае расследаванне”.
- Культурныя мерапрыемствы: “Прыём у кнігні”, “Дзень нараджэння ў ратушы” (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сюжэтна-ролевая развівальная праграма “Школа шпіёнаў” (да 25 чалавек).
- Гульня-знаёмства “Музыка аб музы” (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнявая праграма “Выкрунтасы” (група да 25 чалавек).

Падрабязнасці па тэлефонах 8 01770 20602, 8 01770 20660 або на сайце niasvizh.by.

УНП 600207920

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС “МІР”

г. п. Мір, Карэліцкі р-н, Гродзенская вобл., тэл.: 8 01596 36290, 8 01596 36270

- Пастаянная экспазіцыя.
- Лекцыя-візуалізацыя “Прадметы з запаснікаў музея”.
- Прадуджаны паказ рэдкіх аб’ектаў з фонду – сведак эпохі Вялікага Княства Літоўскага: кнігі Казіміра Семяновіча “Вялікае мастацтва артылерыі. Частка 1”, карты ВКЛ сярэдзіны XVII ст., шляхецкага пояса XVIII ст. і іншых. У кожную сераду і суботу красавіка.
- Часовая экспазіцыя “Вялікая кніжыня Волга Аляксандраўна. Усё жыццё як на палатне” з аўтаномнай устаноў культуры Варонежскай вобласці “Гісторыка-культурны цэнтр «Палацавы комплекс Альдэнбургскіх». Сланавая зала. Да 2 мая.
- Экспазіцыя “Войны XX стагоддзя. Гета ў Мірскай замку”.
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі этаралізацыі для дзяцей і дарослых.
- Экскурсія для дваіх “Інтрыг Купідона”.
- Сямейная квэст-экскурсія “Легенды і пададні Мірскага замка”.
- Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: “Святочная страва для князя па старадаўнім рэцэпце”, “Асаблівае жаночае касцюма XVIII ст.”, “Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст.”, “Печы з каробкавай кафлі XVI–XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў”.

УНП 590020141

ВІЦЕБСКАЯ АБЛАСНАЯ ФІЛАРМОНІЯ

г. Віцебск, вул. Леніна, 69, тэл.: 8 0212 368387 (каса), сайт: vitebsk-fl.by

- Новая імпрэза цыкла лекцый-канцэртаў AD LIBITUM, прысвечаная МІКАЛАЮ ГУМІЛЁВУ (6+). 25 красавіка ў 19.00.
- “КІНАТЭРАПІЯ” (6+). Саўндтрэкі папулярных фільмаў у выкананні СІМФАНІЧНАГА АРКЕСТРА ВІЦЕБСКАЙ АБЛАСНОЙ ФІЛАРМОНІІ. 26 красавіка ў 19.00.
- Прадстаўленне “МІСТАР КРОТ СПАЗНАЕ СВЕТА” (3+) у межах праекта “ФІЛАРМОНІЯ – ДЗЕЦЯМ”. 27 красавіка ў 11.00.
- “Музычныя сустрэчы для будучых мам “САТКАЦЬ ДУШУ З HOT” – сустрэча восьмая: ПРАВІЛЬНАЕ ХАРЧАВАННЕ” (0+). 27 красавіка ў 16.00.
- “ЛЕГЕНДЫ ІСПАНІІ” (6+). Іспанская музыка для класічнай гітары. 27 красавіка ў 19.00.
- Прадстаўленне “БРАТКА ЛІС І БРАТКА ТРУС” (3+) у межах праекта “ФІЛАРМОНІЯ – ДЗЕЦЯМ”. 28 красавіка ў 11.00.

УНП 300149385

БЕЛАРУСКИ ДЗЯРЖАВНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8, тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792, 8 017 3271166

- Пастаянная экспазіцыя.
- Кіналекторый з паказам мастацкага фільма “Дняпроўскі рубель”. 26 красавіка ў 13.00.
- Часовая экспазіцыя “Вызваленне Еўропы”.
- Часовая экспазіцыя “Адзіная памяць верныя”, прысвечаная 80-годдзю з пачатку вызвалення Беларусі.
- Часовая экспазіцыя “Музей. Час. Памяць”, створаная ў рамках праекта “Адкрытыя фонды”.
- У продаж паступілі сертыфікаты на наведванне музея.

Падрабязнасці на сайце wamuseum.by.

УНП 100235472

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Някрасава, 3, тэл.: 8 017 2350331, час працы: серада – нядзеля з 12.00 да 20.00

- Міжнародны выставачны праект “Сто ўсмешак Гагарына. Усмешка для Свету”. Да 21 красавіка.
- Міжнародная выстава “Салярсізм”. Да 26 мая.

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47, тэл.: 8 017 2350332, 8 017 3990978, час працы: аўторак – нядзеля з 12.00 да 20.00

- Выставачны праект “Архітэктурны жарсіці”. Да 28 красавіка.

УНП 192549414

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ БЕЛАРУСКИ ТЭАТР “ЛЯЛКА”

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2, тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Рэмінісцэнцыі pro domo sua ў 2 дзеях “Мастак. Вяртанне ў Віцебск” (16+). Прысвечаная Марку Шагалу. 20 красавіка ў 18.00.
- Малюнічная казка ў 1 дзеі “Як куранятка голас шукала” (0+). Прэм’ера. Фаязальце. 20 красавіка ў 20.30, 23 красавіка ў 18.00, 25 красавіка ў 18.00, 27 красавіка ў 10.30.
- Кранальная гісторыя без слоў у 1 дзеі “Дзюймовачка” (3+) і забаўляльная праграма “Падарожжа ў казку”. 21 красавіка ў 11.00.
- Рэстаўрацыя ў 1 дзеі “Васіль Цёркін” (12+). Гастролі Архангельскага тэатра драмы імя М. В. Ламаносава. Цыцна Палаца культуры і навукаў. 24 красавіка ў 18.00, 25 красавіка ў 11.00, 25 красавіка ў 15.00.
- Музычная казка ў 2 дзеях “Дапытлівы слонік” (4+). 27 красавіка ў 12.00.

УНП 300001869

Вялікі тэатр Беларусі

аб’яўляе конкурс на замашчэнне вакантнай пасады па творчай спецыяльнасці “Гукажыцёр”.

Дадатковая інфармацыя — на сайце bolshoibelarus.by.

220029, г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1.

УНП 151081332

КУЛЬТУРА

Сайт: kultura-info.by
E-mail: kim@kultura-info.by

ШТОТЫДНЕВАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА). Выдаецца на беларускай мове.
Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.
Выдавец — рэдакцыйна-выдавечкая ўстанова “КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА”.

Дырэктар — КУЗНЯЦОВА Наталія Васільеўна.

Рэдакцыя газет “Культура”: КУЗНЯЦОВА Наталія Васільеўна.

Намеснік галоўнага рэдактара — ШЧУРОК Жанна Генадзеўна.

Адказны сакратар — Галіна МАЛІНОВСКАЯ.

Рэдактар аддзела — Віктар ГАУРЫШ.

Аглядальнік рэдакцыі — Яўгенія ГАБЕЦ, Антон РУДАК, Ілона САКАЛОВА, Ілья СВІРЬЦЫН, Дзмітр ШЭЙКА, Зміцер ЮРКЕВІЧ, Настася ЮРКЕВІЧ.

Рэдактары літаратурныя — Машей ЗАЙЦАУ, Лілія НАЛІЦКА, Рэдактар мастацкі — Мікалай КАСЦЮКОЎ.

Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх.

Тэлефон: 8 017 2860797. Тэлефон-факс: 8 017 3345741. Бухгалтэрыя: 8 017 3345735. Рэкламны адзел: 8 017 2860797.

Падпісанні індэкс: 63875, 638752, 63879. Ільготныя на паўгоддзе: 63872, 638722 (зніжка 15 %). Камплект (газета “Культура” і часопіс “Мастацтва”): 63874, 638742 (зніжка 10 %).

Рознічны кошт — па дамоўленасці. * — матэрыял на правах рэкламы.

Аўтары допісаў паведамляюць прозвішча, поўнаасцю імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар, дату выдання, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас.

Аўтарскія рукапісы не рэдакцыйна і не вяртаюцца. Меркаванне аўтара можа не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.

Падпісана ў друк 18.04.2024 у 16.00. Замова № 809. Наклад 3652.

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства “Выдавечтва “Беларускі Дом друку”. 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 79/1. ЛП № 3820000007667 ад 30.04.2004.

© “Культура”, 2024.